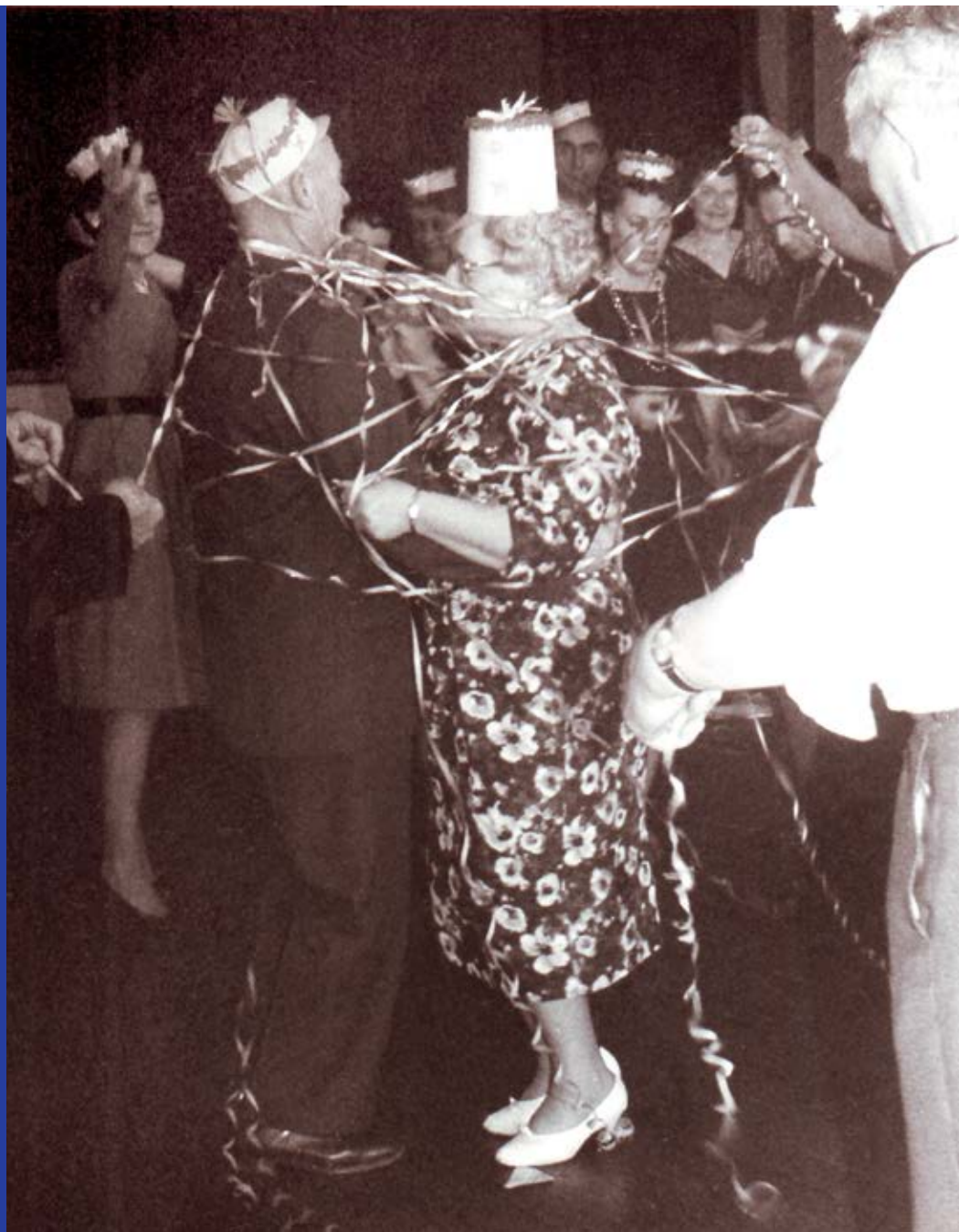

Historische Kring Diemen

Jaargang 27 – Nummer 2-2017

IN DIT NUMMER:

o.a. WAARSTOND DE KAZERNE?,
PERSFOTOGRAFIE IN DIEMEN,
GESCHIEDENIS FAMILIE GOED-
HART 2, NIEUWS IN DIEMEN IN
1947, DE FOTOGRAAF WILLEM
J.A. MOL, DE SCHOOLFOTO-
GRAAF, DE FOTOGRAAF FRITS
REUREKAS EN VEEL MEER.

FOTONUMMER:

FEEST IN CAFÉ DE KROON IN 1966 EN VEEL MEER MOOIS

Historische
Kring
Diemen

Cadeaubon

JAARLIDMAATSCHAP VAN DE
HISTORISCHE KRING DIEMEN

Gegeven door:

Aan: (Naam)

(Straat)

(Postcode + Plaats)

Na dit jaar wordt u door ons benaderd of u uw lidmaatschap wilt continueren.

€ 15,-

DE HKD-CADEAUBON. VEEL VOOR 15 EURO.

Verras met een origineel cadeau en laat familie/vriend/kennis de geschiedenis van Diemen meebeleven.

Wat is er leuker dan een origineel cadeau voor je verjaardag of met de feestdagen? En wat is er leuker dan mooie en interessante verhalen te lezen en foto's van vroeger te bekijken? Ondanks de 100% vrijwillige inzet van medewerkers is het tijdschrift een full-color professioneel en kwalitatief hoogwaardig product. Voor de prijs hoeft u het niet te laten: 15 euro. Een jaar lid van de HKD met 2 tijdschriften, nieuwsbrieven, deelname aan excursies, toegang tot lezingen. Het lidmaatschap stopt automatisch na het jaar.

U kunt de cadeaubon aanschaffen via de secretaris Peter Texier (020 6954140) en iedere maandagochtend in het HKD-clubhuis in *De Schakel* aan de Burgemeester Bickerstraat.

INHOUD

- Voorwoord, *Taco ten Dam* 1
- Bouw, administratie, financiering, onderhoud en sloop van een barak en een kazerne in Diemen 1787-1816, *Alfred Bakker* 2
- Wat had een persfotograaf in Diemen te zoeken? *Taco ten Dam* 9
- Een stukje geschiedenis van mijn familie in Diemerbrug/Diemen (deel 2), *Hans Goedhart* 12
- Wat was 70 jaar geleden het nieuws in Diemen? *Bert Roest* 19
- Een gedreven amateurfotograaf én documentalist, *Hans Mol* 23
- De robijnen bruiloft (1926-1966) van echtpaar Westerbeek-Saan, *Taco ten Dam* 27
- "Labello op je lippen en even knijpen in je wangen voor een kleurtje", *Taco ten Dam* 30
- Frits Reurekaas, dorpschroniquer in tekst en beeld, *Taco ten Dam* 33
- Prikbord 37

Afbeelding voorzijde omslag: Het is 27 oktober 1966. Theo Westerbeek en Bets Westerbeek-Saan vieren hun 40-jarig huwelijksfeest in Hotel café restaurant De Kroon aan de Muiderstraatweg. In serpentine gevangen maken zij een dansje in de benedenzaal van De Kroon (coll. Miep Westerbeek).

bestuur:

voorzitter: Ad Saan
secretaris: Peter Texier
penningmeester: Han Saan
bestuursleden: Frans Deckers
Ellen van Meurs
Cora Rijfkogel

secretariaat: Rietzangerweg 104
1111 VN Diemen
tel. 020 - 695 41 40
petertexier@ziggo.nl

IBAN: NL95INGB0001525866
Penningmeester HKD
Buitenlust 50
1111 JK Diemen
saan44@zonnet.nl

redactieadres: Anne Frankstraat 13
1112 LL Diemen
t.ten.dam@planet.nl

redactieteam: Alfred Bakker
Taco ten Dam
Wiard Krook
Alfons Ruitenbeek

opmaak: Danielle de Graaff

beeldredactie: Wiard Krook

eindredactie: Taco ten Dam

druk: Onlineprinters.nl

ISSN 0929-9068

© 2017 Artikelen of delen daaruit mogen niet worden overgenomen zonder toestemming van de auteur(s). Het lidmaatschap van de Historische Kring Diemen bedraagt € 22,50 per jaar. Leden ontvangen de HKD-Nieuwsbrief en minimaal tweemaal per jaar het verenigingsblad Historische Kring Diemen. Men kan lid worden door zich aan te melden bij het secretariaat.

Op 11 november j.l. vond op *De Nieuwe Ooster* in Amsterdam een respectvol eerbetoon plaats aan buitenlandse militairen die in de oorlog op Nederlands grondgebied sneuvelden. Zo ook de vijf jonge mannen met een heel leven voor zich die de dood vonden toen zij neerstortten op het weiland van boer Hennipman in Overdiemen. Met name Wiard Krook deed de afgelopen jaren intensief onderzoek naar de vliegcrash die zich op 12 juni 1943 voltrok boven Diemen. Tijdens de herdenking klonken ook de woorden van Sir Winston Churchill: *Those who fail to learn from history are doomed to repeat it.*

U heeft een nieuw exemplaar van ons tijdschrift in handen. We zijn de 50 nummers alweer ruim gepasseerd. Dit nummer bevat veel artikelen over fotografie, maar vooral logischerwijs ook veel foto's. Willem Mol en Frits Reurekas zijn van die mannen met een bijzonder oog voor situaties. Zij zien iets wat anderen niet zien en hebben ook nog eens een fotoestel bij zich. Zoon Hans Mol die jarenlang als enige tandheelkundige specialist in Diemen een praktijk had in de Raadhuisstraat, schonk het Diemense fotoarchief van zijn vader aan de HKD. De prachtige Amsterdam-collectie had hij al eerder aan het *Stadsarchief Amsterdam* geschonken. Hans Mol schetst in dit nummer uitvoerig zijn vader als een gedreven fotograaf én documentalist. De rol van fotografie in het leven van Frits Reurekas is een paar jaar geleden uitvoerig beschreven. We hebben een aantal bijzondere foto's van Frits in dit nummer opgenomen.

U heeft waarschijnlijk al met plezier en een beetje verbazing naar de foto op de omslag gekeken: feest in *De Kroon* in 1967. Andere tijden, maar gelukkig was daar ook een fotograaf, Henk Westerbeek die de mooiste momenten van het robijnen huwelijksfeest van Theo Westerbeek en Bets Westerbeek-Saan vastlegde zodat we er 40 jaar later met plezier naar terug kijken. Met heel veel dank mochten we gebruikmaken van het fotoalbum van Miep Westerbeek.

Hans Goedhart presenteert deel 2 van zijn familiegeschiedenis aan het hand van veel heerlijke foto's.

Alfred Bakker verrast ons met een fraai geïllustreerde beschrijving van zijn onderzoek naar de plaatsen waar rond 1800 twee Franse kazernes hebben bestaan.

Bert Roest grasduinde in 70 jaar oude exemplaren van de *Diemer Courant* en pikte er een aantal interessante en lezenswaardige teksten uit die veel zeggen over zaken in het Diemen van 1947.

De persfotograaf was in het verleden meer dan je zou verwachten in Diemen om een sensationeel nieuwsfeit te verbeelden. De schoolfotograaf is al vroeg op de Diemense scholen te vinden. We volgen de veranderingen en staan stil bij een klas van 20 jaar geleden.

Op de Prikbord-pagina leest u over de recente giften die de HKD ontving en die voor een historische vereniging van grote waarde zijn.

Dit blad zou er niet zo indrukwekkend mooi uitzien zonder onze deskundige fotoman Wiard Krook en onze creatieve lay-outer Danielle de Graaff.

Tot slot: op de pagina hiernaast ziet u een cadeaubon. Een uitgelezen kans om iemand in uw omgeving een mooi en origineel Diemens cadeau te doen. Leest u de tekst onder de bon maar even.

Ik wens u veel lees- en kijkplezier.

Namens de redactie,

Taco ten Dam,
Eindredacteur

tot Suppletie van 't Kwaaden Slot

BOUW, ADMINISTRATIE, FINANCIERING, ONDERHOUD EN SLOOP VAN EEN BARAK EN EEN KAZERNE IN DIEMEN 1787-1816

Alfred Bakker

Binnen de *Historische Kring Diemen* pijnigt men zich al jarenlang het hoofd over de vraag waar de kazerne in Diemen rond 1800 nu eigenlijk gestaan heeft. Ergens langs de Weespertrekvaart, maar waar en wanneer precies? Dankzij nieuw beschikbare bronnen is er meer duidelijkheid over tijd en plaats. Het blijkt zelfs dat er niet één, maar twee kazernes in het toenmalige Diemerbrug zijn geweest. Voor de context wordt ingegaan op de achtergronden van kazernes en op een kazerne die in Ouderkerk aan de Amstel heeft gestaan.

Ter Beek

Voor de Diemense historie zijn de boeken van P.J. ter Beek sr. uit 1934 en 1957 een rijke bron. De passages over de barak en de kazerne zijn echter fragmentarisch. We zijn dus nogmaals het archief ingedoken. Veel informatie is herkenbaar uit Ter Beek. Het bestek voor de bouw van de kazerne levert echter nieuwe gegevens op.

Bovendien is zestig jaar na de druk van het laatste boek een digitale wereld open gegaan: kaarten uit 1811 en 1821, namen van officieren die dienden in het Staatse, Bataafse en/of "Koninglijke" leger, historische

kranten. En dankzij internet weten we ook wat er in een buurdorp als Ouderkerk gebeurde in de Franse tijd. Eerst iets over de theorie van kazernes.

Kazernes

De legering in barakken was al gebruikelijk vanaf het begin van de Tachtigjarige Oorlog in de vele toen aangelegde forten of schansen. In 1685 ontwierp de Franse vestingbouwkundige Vauban een kazerne, opgebouwd uit repeterende blokken. Het aantal te legeren soldaten bepaalde het aantal blokken en de lengte van het gebouw. Een extreem voorbeeld was de *Oranje Nassau-kazerne* in de Sarphatistraat in Amsterdam uit 1810-1813: 2.400 man in een 278 meter lang gebouw.

Het simpele, lineaire ontwerp bestond uit een of twee bouwlagen, meestal opgetrokken uit metselwerk, met een zolder onder een zadeldak. De begane grond kon eventueel ook voor stalling van paarden worden gebruikt, er waren geen gangen en de inpandige trappen waren van steen. In de grote schouwen kookten de bewoners zelf. Toiletten waren niet in het ontwerp opgenomen. Het

Soldaat uit het Bataafse leger "Militair ten voeten uit" (1795-1806) door Arnoldus. Lamme (1771-1856). (Nationaal Militair Museum)

Intocht van de Fransen in Amsterdam met op de achtergrond een houten barak uit 1787. Jacob Cats (1741-1799) maakte deze tekening in 1796. (Gerlagh, 2017)

** Publieke Besteding tot het bouwen van eene Houten Cazerne op Sneere Fundament, met de noodige leverantiën; als mede Verkoopning van twee Huizen, alles aan de Diemerbrug, op Zaterdag, den 15den Augustus 1807, des namiddags om 4 uren, in den Reiger aldaar. Bestek en Condiënen zullen, drie dagen te voren, ter lezing liggen; en nadere informatiën te bekomen zijn ter Secretarie van Diemen, en ten Kantoren van de Heeren, Notarissen, D. Lublink en H. van Varick, te Amsterdam.

Advertentie bouw houten kazerne. (Koninglijke Courant, 12 augustus 1807)

Vauban-type werd met betrekkelijk geringe afwijkingen bijna twee eeuwen lang, in alle landen van Europa toegepast, ook in de 18^e eeuwse Republiek.¹

Barak Hartveldseweg

De Diemense barak lag aan de Hartveldseweg nabij de Ouddiemerlaan en diende voor de kazernerij van Staatse troepen in 1787² en later Pruisische troepen.³

Ter Beek noemt vijftig huzaren van Van Hekeren die in Diemen ingekwartierd waren na de capitulatie van Amsterdam aan de Pruisen in oktober 1787.⁴ De barak werd in 1806 afgebroken. De opbrengst bedroeg f 705,-.⁵

In het artikel over de familie Goedhart in dit tijdschrift wordt een put genoemd ter plaatse van het pand Hartveldseweg 3, die een waterput van de barak zou zijn geweest. Dan lag de barak op een perceel van Jan van den Bosch, dat in 1811 en 1821 moesland was.

Er is niets bekend over de constructie en het uiterlijk van het gebouw. Vrijwel zeker was het een houten barak⁶, vergelijkbaar met gelijktijdig gebouwde onderkomens in Amsterdam.

Het simpele, lineaire ontwerp van een Vauban-type kazerne bestond uit een of twee bouwlagen met een zolder onder een zadeldak

Barakken uit 1787 in Amsterdam

In Amsterdam zijn voor de kazernerij van Pruisische troepen in 1787 houten barakken gebouwd bij de Utrechtse Poort.⁷ Later bleken ze een geschikt onderkomen voor de Franse troepen die in januari 1795 de stad bereikten.

De tekenaar Jacob Cats (1741-1799) zag de Fransen binnentrekken en maakte een jaar later een pentekening van de intocht met op de achtergrond de barakken. Ze hadden twee bouwlagen en een zolder onder een zadeldak.⁸ Latere tekeningen tonen een barak met een kopgevel, een uitpandige trap naar de eerste verdieping en rode pannen op het dak. De Diemense barak uit hetzelfde bouwjaar kan er, kleiner uitgevoerd, ook zo uit gezien hebben.

Verdediging

In aanvulling op de patriotse batterijen bij Diemerdam, de Vinkenbrug en het Bijlmer Tolhek waren ter verdediging van Amsterdam "tegen een surprise en bombardement"⁹ extra posten aangelegd, vooral aan de Hoge Dijk, zoals de Immetjeshorn, de Afloop naar Diemen, in het Buitenveld en bij de Paardenhoek.¹⁰ Veel manschappen die de posten bemanden, waren gekazerneerd in Diemerbrug.

Na de Franse 'bijstand' aan hun Bataafse broeders verschenen op 22 januari 1795 soldaten van het nieuwe regime in Diemen. De rekeningen vertellen een verhaal van bier, brood en kaas en de vraag of men de vaten maar wilde retourneren aan brouwerij "De Star", anders moest 'statiegeld' betaald worden.

Er was een regiment Bentinck in Diemen gelegerd. Op 25 juni 1795 werd het dorpsbestuur van Durgerdam gearmeerd door het bericht dat 250 man van dat regiment uit Diemen zouden overkomen.¹¹

Struyk van Bergen

Op 9 augustus 1803 werd de gezworen klerk Jacobus Struyk van Bergen als schout ad interim aangesteld. Hij kon meteen aan de slag om orde op zaken te stellen in de administratie, onder andere van de "Rekening relativ den Militaire Barak". Uit de inkomsten van september en oktober 1804 bleek dat er 64 man van de artillerie en infanterie gelegerd waren in de barak.

Een jaar later had het gemeentebestuur Struyk van Bergen op "14 October 1805 gechargeerd met de Administratie en Directie der Cazernen". Zijn onderhandeling met het Departementaal Bestuur van Holland leverde op 29 mei 1806 een betaling van f 812,- op.

Ook voor de zogenaamde fournitures kreeg de gemeente geld van de overheid. Die werden jaarlijks verhuurd door B. H. van Essen c.s.¹² Het ging eind 1806 om f 1.263,- voor 45 "fournitures met al t benodigde".

Fournitures

In kazernes verstrekten de fourier artikelen aan de manschappen. Een furniture bestond uit een matras, een hoofdkussen, een strozak, beddelakens en één à twee dekens.¹³

De fournitures voor de militaire barak en voor de in 1807 gebouwde nieuwe kazerne werden geleverd door Diemense ondernemers, Bernardus Hermanus van Essen voorop. Hij was kastelein in "De Reiger". Daar was eerder, in ➤

Kaart uit 1811 met de kazerne uit 1807 en moesland waarop de barak uit 1787 heeft gestaan. J.J. Joosten & C.W. de Jong, Kaart van Diemer Polder met deszelvs buytenlanden, onder de gemeente Diemen. (Beeldbank Noord-Hollands Archief)

1799, zitting gehouden tot het ontvangen van hemden voor de Franse en Bataafse Armee.¹⁴

De kussens, matrassen en het beddegoed moesten natuurlijk regelmatig gewassen en hersteld worden. Diverse Diemense vrouwen werden tegen betaling voor het werk ingeschakeld: Van Bezooijen, Lammers, Levie, Dupree en Empelman.

Afbraak barak

Om onbekende redenen werd de barak afgebroken in 1806.¹⁵ Er was geen vervangend onderkomen voor de militairen van de "Koninglijke Armee". Wellicht was dat ook niet nodig. Napoleon nam 12.000 "Hollandse" soldaten op in zijn Leger van het Noorden, dat tijdens de Vierde Coalitieoorlog ingezet werd bij zijn veldtochten in Duitsland.¹⁶ Napoleon versloeg de Pruisen op 14 oktober 1806 in de slagen bij Jena en Auerstedt. Pas na afloop van de Duitse campagnes ontstond weer noodzaak om militairen onder te brengen. In Ouderkerk bracht dat zoveel inkwartieringen bij de burgers met zich mee, dat zij ten einde raad de municipaliteit verzochten om een kazerne te bouwen. De Ouderkerkse kazerne werd eind 1806-begin 1807 opgeleverd à f 3.000,-.¹⁷

Nieuwe kazerne

De bouw van de nieuwe kazerne zou verordonneerd zijn door Napoleon.¹⁸ Het is echter heel goed mogelijk dat, net zoals in Ouderkerk aan de Amstel, de Diemense burgers genoeg hadden van inkwartieringen. Al in 1803, toen de houten barak nog bestond, vroegen zij een apart lokaal voor de bij hen ingekwartierde militairen, "daar zij van de drukkende last en onvrijheden ontheven willen worden"¹⁹

Op 8 augustus 1807 was generaal Nicolson in Ouderkerk, waar hij vroeg om uitbreiding van de daar net opgeleverde kazerne. Toeval of niet, vier dagen later verscheen een advertentie voor de "Publieke Besteding" van een kazerne aan de Diemerbrug.

Het is heel goed mogelijk dat generaal Nicolson Diemen voor de keuze stelde: inkwartiering bij de inwoners of kazernerij in een nieuw gebouw. De notabelen van het dorp kozen voor het laatste.²⁰

Financiering van nieuwe kazerne

Net zoals in Ouderkerk, en later in Amsterdam, mocht de gemeente Diemen zelf opdraaien voor de financiering van de nieuwe kazerne. Het gemeentebestuur had daartoe op 11 augustus 1807 de inschrijving geopend voor tontines.²¹ Men kon tot 30 september 1807 inschrijven bij de secretarie van Diemen, waar een drukwerk verkrijgbaar was met de inhoud van de condities en voorwaarden, zoals de uitbetaling van de rente en de uitloting van de aandelen.

De gemeente hoopte f 7.000,- "op te halen" bij wijze van Tontine Lijfrenten tegen een jaarlijkse rente van 5%. Het bedrag, verdeeld in zeventig genummerde porties of aandelen, zou besteed worden aan de bouw van de "Cazerne, en aankoop van de benodigde Fournitures en Keukengereedschappen".

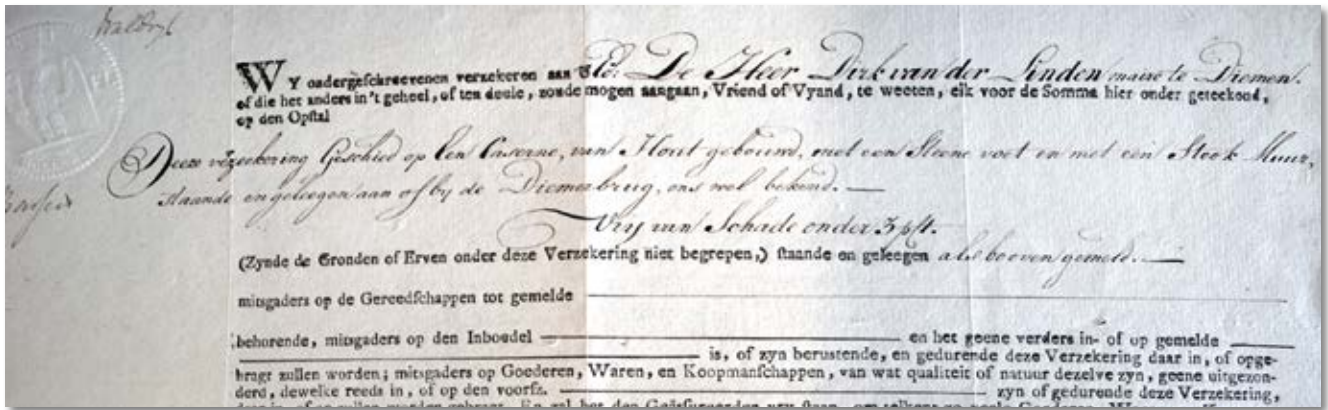
De zeventig uitgegeven aandelen werden ondertekend door H. van Varick, J. Struyk van Bergen als secretaris en M. Roodenburg als gecommiteerde.

De gemeente Diemen mocht zelf opdraaien voor de financiering van de nieuwe kazerne

Advertentie

Op 31 juli 1807, na dagenlange zware hitte, trok een windhoos over Holland. "Aan den Diemerbrug zyn deszelfs uitwerkselen ook vry hevige geweest, en is het nieuw Gebouw der Gereformeerde Kerk vry zwaar beschadigd geworden."²²

Terwijl de herstelwerkzaamheden aan de kerk gaande waren, verschenen op 12 en 14 augustus 1807 advertenties in de Koninklijke Courant voor de bouw van de nieuwe kazerne iets oostelijker in Diemerbrug: "Publieke Besteding tot het bouwen van eene Houten Cazerne op Breede Fundament, met de noodige leverantiën; als mede Verkoop van twee Huizen, alles aan de Diemerbrug, op Zaterdag, den 15den Augustus 1807, des namiddags om 4 uren, in den Reiger aldaar. Bestek en Condiitiën zullen, drie dagen te voren, ter lezing liggen; en nadere informatiën te bekomen zijn ter Secretarie van Diemen, en ten Kantoren van de Heeren Notarissen D. Lublink en H. van Varick, te Amsterdam."

Assurantiepolis voor de kazerne van 5 maart 1811. (Gemeentearchief Diemen)

Aanbesteding

Het bestek vermeldde dat de schout en het gemeentebestuur “zullen aanbesteedden het Metzelwerk, als mede het Timmermanswerk met alle de benodigde leverantien van Smit, en loodgieter voortz van alle het geene uijt den aart der besteding profluereet behoorende tot eene Nieuwe Caserne ter lengte van 84 en ter breedte van 26 voeten”.²³ In de algemene bepaling van het bestek stond dat de aanbesteders het recht hadden om het werk niet aan de laagste inschrijver te gunnen. Die zou dan een premie van vier ducaten krijgen.

Bij het openen van de inschrijvingsbiljetten bleek dat François van Wijngaarden met f5499,- de laagste inschrijver was. Het inschrijvingsbedrag was hoger dan verwacht. Geconcludeerd werd dat het werk daarom niet aanbesteed kon worden.

Echter, nog dezelfde dag, schrijft Struyk van Bergen, besloot men “het voorsz werk in alles naart bestek te maken, maar met bepaling de lengte op 63 voeten” te stellen. Het werk werd nu alsnog aanbesteed voor een bedrag van f 4.100,-.

De aanbesteders verminderden de aanvankelijke lengte van de kazerne dus met een kwart om op een navenante verlaging van het inschrijvingsbedrag uit te komen. François van Wijngaarden en zijn onderaannemer, timmerman Bartel van de Linde, hadden het die zaterdagavond druk met aanvullend calculeren in “De Reiger”.

Metsel- en timmerwerk

De eerste zeven besteksartikelen hadden betrekking op het metselwerk, de specialiteit van François van Wijngaarden. Eerst moest hij een sleuf graven, waarin de fundering gemetseld kon worden van twee lagen keurrode moppen ter breedte van twee stenen. Daarop moest een ruim drie voet hoge funderingsmuur van onder andere beste mondsteen moppen (½ steens) gelegd worden.²⁴

De vier zijden van de kazerne bestonden dus uit een circa één meter hoge funderingsmuur (niet onderheid), waarop de timmerman het houtskelet aanbracht.

Onder leiding van Bartel van de Linde werd op de funderingsmuur een eiken muurplaat aangebracht en daarop 22 binten, onderling met balken verbonden via pennen en

tanden. De buitenkant werd bekleed met dennen delen, die geschilderd werden in olijfkleur. In de gevels werden ramen opgenomen, wit te schilderen.

De dakconstructie bestond uit 22 kapspanten, met dennen dakbeschoot en grenen pannenlatten, waarop “blauwe woerdsche pannen en dito vorsten”.²⁵

Brandmuur

Bovendien had de metselaar de verplichting om “[d]wars door dit werk te maaken een brandmuur ter lengte van 26 voet, en ter hoogte van negen voet” bestaande uit roode Lijze steen. Ook hier een fundament van 3 ½ voet bestaande uit rode moppen. Voor de zware brandmuur moesten eerst 86 juffers²⁶ ter lengte van zes meter geheid worden, waarop kespen²⁷ en hout voor de funderingsvloer aangebracht werden.

Aan beide zijden van de brandmuur moest een rookkanaal gemetseld worden. De schoorsteen stak drie voet boven de nok uit. In de aansluiting op het pannendak moesten in de Lijze stenen loodslabben ingemetseld worden.

Uit de lengte valt op te maken dat de brandmuur dwars op de lengteas gebouwd werd. De muur verdeelde de kazerne in twee “appartementen” van 9 x 7 meter.

De vier stenen trappen gaven toegang tot de zolder, waar vier officiersverblijven met ruime bedsteden waren ingericht. De manschappen moesten het doen met veertig kribben “op haar 4 poten, lang 6 ½ voeten, breedte 4 voeten.”

De timmerman maakte buiten de kazerne een dubbel “Sekreet met zijn twee algaar kuijl” dat afgetimmerd werd met grenen delen. Op de bouwplaats bevonden zich een houten loods en een snuivertje of stookplaats, die de aannemer moest afbreken en elders weer opbouwen.

Brandverzekering

Het gemeentebestuur schakelde op 4 maart 1811 voor f 2,60 een ‘tauxateur’ in om de waarde van de kazerne vast te stellen. De volgende dag sloot de “Heer Dirk van der Linden maire te Diemen” voor f 8.000,- een verzekering af op “Een Caserne, van Hout gebouwd, met een Steene voet en met een Stook Muur.” ➤

Interieur uit de Franse tijd. Prof. Dr. J. von Pflugk-Harttung, '1813-1815 Geïllustreerde Geschiedenis van de Vrijheidsoorlog' (1913)

Twee verzekeringsmaatschappijen stelden zich elk garant voor de helft van het verzekerde bedrag: de Amsterdamsche Brand Societeit en de Brand Maatschappij [van 1790] te Amsterdam.

De verzekering ging in op 5 maart 1811 voor en periode van twaalf maanden. De premie bedroeg 1%. Inclusief de poliskosten was de gemeente f 85,50 kwijt. Wel gold een eigen risico van f 240,-.

De rug van het boek met de dorpsrekeningen 1803-1811.

(Gemeentearchief Diemen)

Tekort

In de geaprobeerde²⁸ rekening van 16 januari 1808 werd een tekort op de kazernerekening van bijna f 2.125,- vastgesteld. Het gemeentebestuur nam op 30 december 1810 een resolutie aan om het tekort aan te vullen. De sous-prefect van het departement Zuiderzee, Willem Cornelis de Wit, stuurde op 5 augustus 1811 een brief om het bestuur daar nog eens aan te herinneren.

Tientallen Diemenaren, enkele Amsterdammers en de "Parnassinx" der hoogduitse Joodsche gemeente te Amsterdam²⁹ doneerden. Op 17 november 1811 was het tekort vereffend. "Voor getekend" stonden acht namen, waaronder die van maire D. van der Linden.

Onderhoud en verzorging

In de loop van 1810 annexeerde Napoleon het "Koningrijk Holland". Diemen viel nu onder het bestuur van een Prefect en Sous-prefect van het Departement der Zuiderzee. De voertaal in officiële stukken was Frans. Ook het bestek voor het onderhoud en de verzorging van de kazerne tot eind 1816 werd in het Frans opgesteld. De inschrijvers konden kennis nemen van een Nederlandse vertaling, die dateerde van 19 januari 1811.

Amelius Willem Veerman uit Amsterdam schreef toen in als aannemer voor f 1.400,- per jaar. Uitgegaan werd van een looptijd van drie jaar. Als borgen fungeerden François van Wijngaarden en Matthijs Roodenburg. Het drietal compareerde op 15 februari 1811 voor de schout en schepenen van Diemen.

De Diemense veehouder Hendrik van Laar werd aangesteld als directeur van de kazerne per 1 februari 1811. Hij zou dan onder andere aantreffen 57 kribben, 66 matrassen van paardenhaar, 67 hoofdkussens en strozakken, 140 dekens en 170 beddelakens. De kazerne kon toen dus onderdak bieden aan 57 manschappen en vier officieren op de zolder.³⁰

Tot de inventaris van de kazerne behoorden verder vier grote ketels om voedsel te koken, vijf ketels om water te koken, twee koekepannen, diverse potten, pannen, tangen, kettingen, schotels en twee lampen. Hendrik van Laar moest daarvoor een reçu ondertekenen.

De aannemer moest op afroep herstellwerkzaamheden aan de kazerne uitvoeren, vers water en stro leveren, manschappen naar de posten heen en terug vervoeren. Binnen 24 uur na het vertrek moest de kazerne "schoon en zindelijk" gemaakt worden voor de aankomst van nieuwe militairen.

•• De Burgemeester der gemeente Diemen, als daartoe, bij besluit van H. Ed. Gr. Achtb. de Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, behoorlijk geautoriseerd, zal, op zaterdag den 13den april 1816, des middags ten 12 uren, ten huize van P. Surig, in het Regthuis van de voormalige Watergraafsmeer, ten overstaan van een' daartoe bevoegden beambte, publiek presenteren te verkoopen: de afbraak van eenen houten kazerne, staande aan de Diemerbrug in [voorz. gemeente; zullende de conditien, vier dagen te voren, ter lezing liggen ter secretarie aldaar.

Advertentie publieke verkoop kazerne. Nederlandsche Staatscourant 18 maart 1816

De barak uit 1787 lag op perceel 600 van Jacob van den Bosch, dat in 1821 moesland was. Kadastrale kaart van gemeente Diemen en Diemerdam, sectie A genaamd Diemen Derde Blad. (Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed)

De kazerne uit 1807 lag op perceel 35, dat in 1821 braak lag en eigendom van de gemeente Diemen was. Kadastrale kaart van gemeente Diemen en Diemerdam, sectie D genaamd Venzer op Een Blad. (Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed)

Hij mocht bij ruzies en geschillen in geen geval de militairen aangeven bij de schout.

In de dorpsrekeningen zijn de gewenste leveranties en werkzaamheden na te lezen. Al op 2 februari 1811 was 'Lucas' bezig om de kribben te repareren, waarvoor hij hout en spijkers nodig had. Ook ene 'Egbert', een loopjongen, werd ingeschakeld voor dergelijke werkzaamheden. A. S. Witlij leverde tien bossen stro. François van Wijn-gaarden leverde drie bezems en twee asschoppen en Matthijs Roodenburg een bijl. In dezelfde maand februari

werd raapolie geleverd voor de lampen in de kazerne.

De inventaris werd af en toe aangevuld met een kist, tafel, deken of bed, aangekocht op een boelhuis in Diemen of de Watergraafsmeer.

Het water kwam aanvankelijk uit een ton. Uiteindelijk werd een waterlegger aangekocht.

De afbraak van de kazerne

Het gemeentebestuur verzocht in 1816 de staatsraad-gouverneur van Noord-Holland om de kazerne in

Amstelgracht met op de achtergrond de houten barak uit 1787. Gekleurde tekening uit 1805 door Carel Lodewijk Hansen (1765-1840). (Stadsarchief Amsterdam)

het openbaar te mogen verkopen. Gedeputeerde Staten gaven burgemeester Bormeester toestemming. In de *Nederlandsche Staatscourant* van 30 maart 1816 stond een advertentie over de publieke verkoop van de af te breken houten kazerne.

De opbrengst van de kazerne was f 4620,13.³¹ Dat was ruim f 500,- meer dan het aanbestedingsbedrag van 15 augustus 1807, maar minder dan de f 8.000,- waarop de gemeente het gebouw had laten taxeren op 4 maart 1811. Vermoedelijk werd de opbrengst gestort in de gemeentekas.³²

De locatie van de afgebroken kazerne is zichtbaar op de kadastrale kaart uit 1821, waarop aan het Jaagpad een braak liggend perceel met nummer 35 zichtbaar is, een erf van de gemeente Diemen. Hier heeft de kazerne gestaan.³³ In 1826 werd de grond verkocht.³⁴

Met dank aan Huub Bon en Ruud P. Siekerman, Historische Vereniging Wolfgerus van Aemstel, Ouderkerk a/d Amstel.

Literatuur

- **Alkemade**, W.R.C., *'De Woerdense kazerne'*, Heem, jrg. 34, 3 (Woerden, 1998)
- **Amsenga**, Judit & Geertje **Dekkers**, *Wat nu?, zei Pichegru: de Franse Tijd in Nederland, 1795-1813* (Hilversum, 2004)
- **Anonymus**, *Koninklijke Almanak voor den Jare 1809*, (Amsterdam/Den Haag, 1809)
- **Beek**, P. J. ter, *Historie van Diemen*. Eerste druk. (Bussum, 1934)
- **Beek**, P. J. ter, *Historie van Diemen*. Tweede druk. (Amsterdam, 1957)
- **Dijk**, M. van, *'De kazerne van Ouderkerk'*, *Speuren en Ontdekken* jrg. 7, 4, 1991
- **Gerlagh**, B., *Kijk Amsterdam 1700-1800 De mooiste stadsgezichten*. (Bussum, 2017)
- **Melle**, M. van & N. **Wisman**, *'Batavieren in Fort Diemerdam'*, Ons Amsterdam, september 2012
- **Monumenten Advies Bureau**, J.W. *Frisokazerne Ede, Bouwhistorisch onderzoek en waardenbepaling* (Nijmegen, 2010)
- **Nieuwenhuis**, T.H.F.M., *Keeshonden en Prinsmannen. Durgerdam, Ransdorp en Holisloot 1780-1813* (Amsterdam, 1986)
- **SB4 Bureau voor historische tuinen, parken en landschappen**, *Cultuurhistorische verkenning Echobos te Muiderberg* (Wageningen, 2014)
- **Schoen**, R.P., *'Diemen vanaf de middeleeuwen tot 1815'* In: J. Mulder et al. (red.) *Diemen Buyten Amsterdam* (Amsterdam, 1987)
- **Schukking**, W.H. *'De historische ontwikkeling van den kazernebouw (I)'*, *De Militaire Spectator*; maandblad voor de weermacht van Nederland en Indië, jrg. 102, 2, 1933
- **Stenvert**, R., *Biografie van de baksteen 1850-2000* (Zwolle/Amersfoort, 2012)

Noten

- 1 Schukking 1933, pp. 77 en 79-80.
- 2 In plaats van Staatse zouden er Patriotse troepen in legerd kunnen zijn geweest. Melle en Wisman noemen een houten "loge" die op 10 september 1787 bij Diemerdam gereed gekomen was en bemand door Patriotten. Zie ook Alkemade, die initiatieven noemt tot de bouw van kazernes in augustus 1787 om de grens van de provincie Holland te beschermen tegen de verwachte aanval van een leger om stadhouder Willem V weer op de troon te brengen.
- 3 Ter Beek 1957, p. 115.
- 4 Ter Beek 1957, p. 154.
- 5 Ter Beek 1957, p. 115.
- 6 Zie ook Melle & Wisman 2012.
- 7 Waar nu De Nederlandsche Bank staat. De barakken stonden op het huidige Oosteinde.
- 8 J. Cats 1796 in Gerlagh 2017, p. 112.
- 9 Nationaal Archief 4.OPV/A21-A44 Kaartencollectie Dalhoff-Tiddens.
- 10 Hoge Dijk is de huidige Diemerzeedijk, met de Afloop bij Villa Zomerlust en de Immetjeshorn ten oosten van het Gemeenlandshuis. De post in het Buitenveld bevond zich in het huidige Diemerpark bij de brug naar het Haveneiland en de Paardenhoek bij de noordpunt van het huidige Cruquius-schiereiland.
- 11 Nieuwenhuis 1986, p. 111.
- 12 De "cum suis" achter Van Essens naam worden in de dorpsrekeningen niet benoemd. Wel is bekend dat op 8 mei 1815 de buitenplaats Rustrijk in Muiderberg voor afbraak werd verkocht aan een consortium, bestaande uit Bernardus Hendrikus van Essen, wonende aan de Diemerbrug, Jan Kitselaar, tolman, wonende aan het Bijlmer Tolhek onder Diemen, Pieter Wusman, winkelier, wonende aan den Diemerbrug en Matthijs Roodenburg (SB4 Bureau voor historische tuinen, parken en landschappen). Roodenburg, schoolmeester in Diemerbrug, vervulde veel functies.
- 13 Monumenten Advies Bureau 2010.
- 14 Ter Beek 1957, p. 169.
- 15 Ter Beek 1957, p. 115.
- 16 Judit Amsenga & Geertje Dekkers 2004, p. 49.
- 17 Van Dijk 1991, pp. 7-11.
- 18 Ter Beek 1957, p. 115.
- 19 Ter Beek 1957, p. 154.
- 20 Eind 1807 waren generaal James Nicolson en zijn camp-d'aide kolonel H.W. Rancke in Diemerbrug, waar zij dineerden in "De Reiger", waarschijnlijk om de oplevering van de nieuwe kazerne te vieren
- 21 Beding van aanwas, ook tontine genoemd, is een kanscontract, waarbij twee of meer personen samen in onverdeeldheid een onroerend goed verwerven met het beding dat het deel van de eerststervende door aanwas zal toekomen aan de langstlevende onder hen (www.notaris.be).
- 22 De nieuwe hervormde kerk in Diemerbrug waarvan de eerste steen op 3 juli 1807 gelegd was door de dochter van de schout, die tevens kerkmeester was. De eerste spijker werd geslagen door Cornelia Florentina Jolink, een van de drie dochters van de dominee, in het bijzijn van enkele Franse militairen.
- 23 Uitgaande van de Amsterdamse voet à 0,28 m waren de afmetingen 23,78 x 7,36 m.
- 24 Keuurrode moppen zijn uitgezochte rode bakstenen. Mondsteen moppen zijn bakstenen die het dichtst bij de vuurmond van de oven lagen (Stenvert 2012, pp. 40-41).
- 25 De dakpannenbakkerijen bij Woerden produceerden blauwe en rode pannen. Vorsten zijn pannen die op de nok worden gelegd.
- 26 Heipalen in de categorie van vijf à acht meter lang.
- 27 Korte balken op een paar heipalen die de houten funderingsvloer dragen.
- 28 Een gallicisme: het Franse approuver betekent goedkeuren.
- 29 De parrassins of parnas was de bestuurder van de Israëlitische gemeente, die een begraafplaats aan de Zeeburgerdijk had, tot 1896 op Diemens grondgebied gelegen.
- 30 Het grotere aantal kribben wijst op een mogelijke uitbreiding van de kazerne. De Ouderkerkse kazerne was in juli en augustus 1807 uitgebreid met twee en tien kribben (Dijk 1991, p. 9).
- 31 Ter Beek 1957, p. 115.
- 32 Analoog vermoedelijk aan Ouderkerk (Dijk 1991).
- 33 De locatie komt overeen met een relatief groot gebouw op de kaart uit 1811 van J.J. Joosten & C.W. de Jong, waarop de bebouwing aan het Jaagpad schematisch is weergegeven.
- 34 Ter Beek 1957, p. 128.

Persfotografie in Diemen in vroeger tijden

WAT HAD EEN PERSFOTOGRAAF IN DIEMEN TE ZOEKEN?

Taco ten Dam

Foto's in het Diemer Nieuws, in tijdschriften, op je telefoon. Bewegende beelden in de bioscoop, thuis op de televisie en de computer of onderweg op je mobiel. Tegenwoordig leven we met beelden. Maar hoe anders was dat meer dan honderd jaar geleden in de tijd dat de film opkwam? Daarmee veranderde in de beginjaren van de vorige eeuw het uitgaansleven in Amsterdam waar ook veel inwoners van Diemen van tijd tot tijd vermaak zochten. Voor het nieuws waren de mensen vooral aangewezen op kranten en tijdschriften. Welke rol speelde de foto daarbij en waarom waren de persfotografen in die tijd in Diemen te vinden?

Katholieke Illustratie

Rond 1900 brengen de kranten het (inter)nationale nieuws vooral met enorme lappen tekst. Een lezer heeft en neemt ook meer de tijd dan tegenwoordig om de krant te spellen. Zo en nu staat er een foto bij de tekst. Maar de schrijvende journalist staat centraal én de beperkte technologische middelen voor de plaatjes bij de tekst dragen daartoe bij. Ook de kracht van beelden ("Een beeld zegt meer dan duizend woorden") wordt nog niet zo beseft. Maar als de ontdekkingen op het gebied van film en fotografie snel vorderen, maken de populaire en zeer veel gelezen geïllustreerde tijdschriften hier dankbaar gebruik van. De foto als nieuwsbrenger en de maker van de foto, de persfotograaf avant la lettre, wordt steeds meer serieus genomen.

Zoals bij de *Katholieke Illustratie*, hét weekblad voor katholiek Nederland. Het is een van de grootste tijdschriften van Nederland, een invloedrijk familieblad in de hoogtijdagen van de zogeheten verzuiling (tussen 1910 en 1960). Het is een instituut, naast onder meer de *Roomsch-Katholieke Staatspartij* (RKSP) en allerlei andere katholieke instanties. De *Katholieke Illustratie* verbindt katholieken in heel Nederland.

Petrus' bandenkerk

Geen wonder dat de fotograaf van de *Katholieke Illustratie* speciaal naar Diemen komt als daar in 1911 de Sint-Petrus'Bandenkerk wordt geopend en nadien steeds als er iets over de kerk aan de Hartveldseweg valt te laten zien. Met trotse bijschriften als "een voorbeeld voor een goede, lichte, ruime en aan alle liturgische eischen beantwoordende dorpskerk" en "alweer een voorbeeld voor de wijze waarop in Hollandsche dorpen de kerktoren weer, als van ouds, het schilderschtige middelpunt van de bevolking wezen kan." ➤

EEN NIEUW KERKGEBOUW TEN PLATTELANDE:

de kerk van Diemen bij Amsterdam, die als voorbeeld kan dienen voor de wijze waarop in onze Hollandsche dorpen de kerktoren weer, als van ouds, het schilderschtige middelpunt van de bevolking wezen kan. Deze ook inwendig uiterst praktische, ruime kerk is een bouwwerk van de Amsterdamsche architecten Lippits en Scholte.

Een nieuw kerkgebouw ten plattelande (1910)

Dezer dagen reed een met vier personen bezette automobiel in de Diemervaart bij Hakkelaarsbrug. Drie van de inzittenden konden met groote moeite gered worden, terwijl een dame onder de auto kwam en verdronk. Op onze foto ziet men de auto met de wielen naar boven in het water liggen.

Ongeluk Diemervaart (1924)

Het z.g. „Zwitserse Hotel“ te Diemen ingestort.
In 1883 gebouwd met het oog op de in dat jaar gehouden internationale tentoonstelling, veranderde het herhaaldelijk van bestemming en vertoonde het reeds sedert verscheidene jaren teekenen van verval; de verschijnselen werden in den laatsten tijd verontrustender, in den achtermuur kwamen groote scheuren en verleden week stortte het achtergedeelte plotseling met donderend geraas, over de helft van het perceel, ineem. Gelukkig wisten de bewoners zich nog bijtijds in veiligheid te brengen; later hadden nieuwe verzakkingen plaats. De linkerhelft van de achterzijde gaf een groote ruïne te aanschouwen: brokstukken van ijzeren balken, steenen, houtwerk, stukken van meubelen in een chaos dooreem.

Het Zwitserse Hotel te Diemen ingestort (1911)

De Prins

De meeste fotografen zien hun naam niet vermeld bij hun foto. Een uitzondering is A.W.J. de Veer die voor *De Prins der Geïllustreerde Bladen* (kortweg *De Prins*) werkt. *De Prins* wordt in Amsterdam uitgegeven door N.J. Boon. De Veer, de vaste fotograaf van de dierentuin Artis en een bekend dierentekenaar, komt regelmatig in Diemen. Zeker voor een bijzondere gebeurtenis met dieren komt hij graag met zijn fototoestel naar het boerendorp vlakbij zijn woonplaats Amsterdam. Van zijn woning aan de Amstel heeft hij op het Weesperplein immers een prima verbinding met Diemen. Of het nou gaat om een in Diemen gevangen reusachtige edelkarper of een bok met horens van 90 cm bij boer Vedder, De Veer is present.

De foto zorgt ervoor dat de woorden van de journalist een “gezicht” krijgen

Fotograaf De Veer

Ook in 1907 is De Veer in Diemen om een foto te maken van de rampplek aan de Muidertrekvaart. Een week ervoor was in een hevige storm een kettingpont in de trekvaart omgeslagen waarbij acht Diemenaren waren verdronken. Het maakt een diepe indruk in het hele land. De foto zorgt ervoor dat de woorden van de journalist een “gezicht” krijgen en dat de tienduizenden lezers van *De Prins* daarmee de rampplek daadwerkelijk te zien krijgen. Verder is De Veer vaak aanwezig op de in hoge kringen populaire begraafplaats *Rustoord* aan de Weesperstraat langs de Muidertrekvaart. Daar worden in die jaren regelmatig Amsterdamse notabelen begraven. Op een foto van de begrafenis van professor Th. Place (september 1911) lijkt niemand hinder te hebben van De Veer die met zijn camera tijdens de ceremonie zich niet bepaald bescheiden heeft opgesteld.

Sensationele foto's

Rampen, groot en klein, ze zijn sowieso “nieuws” in de geïllustreerde tijdschriften lees- en kijkvoer voor de abonnees. Blijkbaar vervullen ze een latente behoefte aan sensatie en geven de lezer een volledig beeld van een rampplek. Foto's van Diemen van auto- en motorongelukken, ongelukken met de *Gooische stoomtram*, ingestorte panden, overstromingen, fabrieks- en boerderijbranden keren met regelmaat terug in de tijdschriften.

Foto) De glasfabriek „Anna“ te Diemen, met op den voorgrond de gezonken kettingspont, die de vorige week in het hevige stormweer bij het overbrengen van fabriekspersoneel over de Muidertrekvaart zoodanig overhelde, dat ruim twintig personen te water vielen, met het ongelukkig gevolg dat acht den dood in de golven vonden, allen jeugdige krachten tusschen veertien en een en twintig jaar, alsmede een negen-jarige knaap. (A. J. W. de Veer.

Ongeluk pont Glasfabriek Anna (1909)

Met lens en vulpen langs den weg . . .

Wij zijn nu eens buiten de stad gaan kijken met onze camera en als er iets is waarover dan geschreven moet worden, dan is het de ellendige verkeersmisère bij Diemen, met de beruchte Vinkebrug die na den al even beruchten Muiderstraatweg leidt, een traject waar het record van 't aantal verkeersongevallen op den weg zowat iederen Zondag geslagen wordt! Wanneer komt hier, op een der althans Zondags, drukste punten van 't heele land eens een verbetering?

Met lens en vulpen langs de weg (1924)

GEWELDIGE BRAND TE DIEMEN.
Zaterdagmiddag i.l. brandde de chemische fabriek van Schoen-, Wrijf- en Boenwas van de N.V. „Madnez“ te Diemen geheel uit. Hierboven, een foto van de ruïne.

Geweldige brand te Diemen (1929)

Daarnaast vormt het alsmear drukker wordende autoverkeer en de slechte staat der wegen in Diemen een aanhoudend onderwerp. Ergernis en overdrijving gaan dan hand in hand: "de ellendige verkeersmisère bij Diemen met de beruchte Vinkebrug" en de "beruchten Muiderstraatweg waar het record van 't aantal verkeersongevallen op den weg zowat iederen Zondag geslagen wordt." Het is verder logisch dat het boerendorp vaak in het nieuws komt met landbouwtentoonstellingen.

Tot slot

Het aardige is natuurlijk dat de persfoto's honderd jaar geleden nieuws waren en in 2017 voor veel mensen opnieuw nieuws zijn omdat zij de nieuwsgierigheid naar oude situaties van de huidige locaties in Diemen interessant vinden.

Foto) De Bok, vereeuwigd door bovenstaande foto en eigendom van den heer Vedder te Oud-Diemen, verdient wegens zijne enorme hoorns (90 c.M. lang en op het dikste gedeelte 18 c.M. in omtrek) een plaatsje in ons blad. (A. J. W. de Veer.

De Bok van Vedder (1907)

EEN STUKJE GESCHIEDENIS VAN MIJN FAMILIE IN DIEMERBRUG/DIEMEN (DEEL 2)

Hans Goedhart

De winkel van mijn ouders heeft bijna 97 jaar bestaan. Ze waren de laatste winkeliers die vertrokken uit het oude dorps hart Diemerbrug. Hun vertrek markeert tevens het definitieve einde van Diemerbrug als de dorps kern van Diemen. Amsterdam groeit en groeit en barst uit zijn voegen. De Bijlmerpolder wordt aan Amsterdam toegevoegd en zal zich ontwikkelen tot een stadsdeel van ruim 82.000 inwoners. Diemen raakt ingeklemd tussen twee stukken Amsterdam en staat steeds meer onder druk om woningen te bouwen.

In het vorige nummer beschreef Hans Goedhart in fragmenten zijn familiegeschiedenis vanaf het moment dat zijn overgrootouders Dorus Mess en Marie Hilders in Diemerbrug kwamen wonen. Dorus werkte als timmerman en Marie begon een winkeltje op de hoek van de Muiderstraatweg en de Kerklaan (Ouddiemerlaan).

Zijn opa Jan Goedhart is 28 jaar als hij in de kost gaat bij Marie Hilders. Hij werkt dan als timmerman aan de bouw van de pastorie aan de Hartveldseweg. Jan Goedhart trouwt in 1882 met Mien, een dochter van Marie Mess. Naast Café Vervetjes beginnen ze een sigarenzaak aan de Hartveldseweg. Later verhuizen ze met de zaak naar de overkant. Hun jongste zoon Chris is lange tijd postbode in Amsterdam. Hij is getrouwd met Annie Seymus die de sigaren- en tabakswinkel voortzet. Zij krijgen vier kinderen. Hans Goedhart, de auteur van nevenstaand verhaal, is de jongste. Hans volgt het spoor terug vanaf 1 oktober 1976, het moment waarop zijn ouders de deur van hun sigarenwinkel voorgoed achter zich dichttrekken. Zij verhuizen naar het nieuwe dorpscentrum en betrekken een flat boven het nieuwe winkelcentrum aan de Ouddiemerlaan. Zijn vader is dan al ziek; hij overlijdt een half jaar na de verhuizing. Zijn moeder woont er met veel plezier, mede dankzij de nabijheid van de winkels en de bibliotheek, die zij binnendoor kan bereiken. Zij overlijdt in 1990.

Idyllisch Diemen

Het mooie, idyllische Diemen uit het begin van de 20^e eeuw, waar koningin Wilhelmina regelmatig komt wandelen, verstedelijkt na de Tweede Wereldoorlog in rap tempo. Het is onvermijdelijk dat het landelijke karakter verdwijnt. De Diemer- en Venserpolder worden bebouwd, in enkele decennia verviervoudigt de bevolking. In zijn geschiedenis onderging het dorp niet eerder zulke ingrijpende veranderingen. Er wordt een winkelcentrum gebouwd en een nieuw gemeentehuis, er ontstaat een nieuwe dorps kern, halverwege Diemerbrug en Oud Diemen.

Sanering van de oude dorps kern en de daar gevestigde winkels is onontkoombaar gelet op de in deze tijd heersende ideeën over planologie en vernieuwing. Tegenwoordig zou men wellicht hebben gekozen voor behoud en herstel van de karakteristieke oude bebouwing en zou Diemerbrug wellicht een nieuw leven hebben gekregen met een monumentaal karakter. Daar zijn mooie voorbeelden van. Maar de tijdgeest is anders en gedane zaken nemen geen keer.

Oorlogsvluchteling

Mijn grootouders, Jan Goedhart en Mien Mess, trouwen in februari 1882 en beginnen de winkel in 'sigaren, sigaretten, tabak koffie en thee', aan de Hartveldseweg. In 1912 verhuizen ze naar het winkelpand schuin aan de overkant, Hartveldseweg 6. Dit pand is eigendom van Chris Kok, die getrouwd is met Anna Mess, de jongste zus van Mien en die een winkel heeft in koloniale waren op nummer 2, op de hoek van de Ouddiemerlaan. België is betrokken geraakt bij de Eerste Wereldoorlog. In 1916 nemen Chris en Anna Kok een pleegkind in huis, het Belgische meisje Annie Seymus, een oorlogsvluchteling die mijn moeder zal worden. Annie is 7 jaar oud als ze in Diemen aankomt. Na het overlijden van Mien Mess in 1931 trouwen Chris en Annie en zetten de winkel voort. Die wordt voornamelijk gedreven door de vrouwen, de mannen werken in een andere baan. Dat is nodig, want de winkel alleen levert onvoldoende op om met een gezin redelijk van te leven. In 1948 verwerven ze de eigendom van Hartveldseweg 3 en 4 (voorheen 6 en 8) uit de nalatenschap van Chris en Anna Kok.

Geen vieze boekjes onder toonbank

De prijs van rookartikelen bestaat voor het grootste deel uit accijns. Om de opbrengst wat te vergroten gaan ze ook andere artikelen verkopen. Voor de oorlog verkopen ze fotoartikelen en films, na de oorlog verdwijnen deze weer uit het aanbod. In de jaren vijftig verschijnt een stelling met snoepgoed en kauwgom (een nieuw product, in de oorlog meegebracht door Amerikaanse soldaten) op de toonbank. Er komen verschillende kranten in het assortiment

Jan Goedhart (1851-1928)

Mien Goedhart-Mess (1863-1931)

Chris Goedhart (1906-1977)

Annie Goedhart-Seymus (1909-1990)

en er is een inleverpunt voor Toto en Lotto. Een vertegenwoordiger in vieze boekjes 'voor verkoop van onder de toonbank' staat al snel weer op straat, evenals een grossier in condooms. Daar begint mijn vader niet aan.

Sanering langs de waterkant

De eerste ingrijpende verandering in Diemerbrug vindt eind jaren dertig plaats, als de bebouwing langs de Keulse Vaart wordt gesloopt voor de aanleg van de rijksweg A1 naar Amersfoort. Het dorp wordt hierdoor in tweeën gedeeld. De bebouwing langs het water sneuvelt dan al, ook de vanouds bekende en vertrouwde cafés Vervetjes en De Reiger moeten het veld ruimen. De overblijvende helft van de Hartveldseweg en Muiderstraatweg ligt vanaf dat moment aan een snelweg met ventweg in plaats van aan de oude doorgaande dorpsstraat.

In 1960 besluit de gemeente Diemen tot de sanering van onder meer het gedeelte van de Hartveldseweg waar wij wonen.

Onteigeningsprocedure van 16 jaar

Het duurt voor de familie Goedhart liefst 16 jaar (1960-1976) voordat in een lang slepende onteigeningsprocedure met de gemeente tot overeenstemming kan worden gekomen. Om die periode in perspectief te plaatsen: in 1960 ben ik 8 jaar oud en als ik in 1974 trouw, duurt het nóg twee jaar voor het allemaal achter de rug is. Vooral mijn vader heeft er moeite mee dat hij zijn huis moet verlaten. De onteigening is een constant terugkerend iets.

Vanaf de tweede helft van de jaren zestig worden in Nederland -vaak met een overheidssubsidie- oude woningen aangepast aan moderne eisen door de aanleg van een warmwatervoorziening, een douche, centrale verwarming en dergelijke. Omdat de onteigening echter zo oneindig lang duurt en sloop al die jaren in de lucht hangt, investeren Chris en Annie slechts het hoognodige in de panden, waardoor deze verouderd raken en achteruit gaan. Regelmatig schudt het huis op zijn grondvesten als er een grote telekraan van enige tonnen voorbij dendert. Het almaar zwaarder wordende verkeer doet de oude gebouwen geen goed. Bovendien worden in de directe omgeving ➤

Every picture tells a story

Jan Goedhart en Mien Mess trouwen in februari 1882 en beginnen een sigarenwinkel aan de Hartveldseweg, in het lage huisje rechts op de foto. Het uithangbord met 'sigaren' erop is goed te zien. Ze wonen hier 30 jaar met uiteindelijk 10 kinderen. Op de achtergrond aan de overkant de winkel waarheen ze in 1912 verhuizen. (prentbriefkaart A.J. Baars, collectie HKD).

In 1912 verhuizen familie en winkel naar Hartveldseweg 6. Voorheen was hier fotograaf N. de Bruijn gevestigd, een van de eersten die Diemen op de gevoelige plaat vastlegt. Op deze foto staat grootmoeder Mien Goedhart-Mess in de deur van haar winkel, eind jaren twintig. Eigenaar en zwager Chris Kok heeft een nieuwe pui geplaatst met een grote etalageruit. De rails van de Gooische Stoomtram ligt amper een meter uit de gevel.

steeds meer panden gesloopt en staan andere dichtgetimmerd waardoor de ooit zo levendige dorpskern onttakelt en verkommert. Gelet op hun leeftijd en het feit dat geen van de kinderen de winkel wil voortzetten besluiten mijn ouders de zaak niet naar het nieuwe winkelcentrum te verplaatsen.

Van de winkeliers van de Hartveldseweg gaan alleen Cees Valk en Adri Rijsenbrij naar het nieuwe winkelcentrum. De anderen vertrekken naar elders of stoppen ermee.

Pas nu ik ouder word, realiseer ik mij dat ik getuige ben geweest van een onstuitbaar en onomkeerbaar proces dat leidde tot het definitieve verdwijnen van mijn geboortedorp.

EEN GRIEZELIGE PUT ONDER DE VLOER

Onder de woonkamer van ons huis bevindt zich een oude put. Mijn vader weet te vertellen dat hij heeft gehoord bij een Franse kazerne die hier ooit zou hebben gestaan.

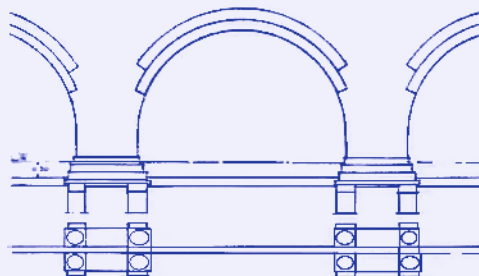
Mijn moeder vindt het een naar idee, zo'n diepe put onder de woonkamer. Stel je voor dat iemand door de vloer zakt... Daarom is de put eind jaren dertig volgestort met puin.

P.J. ter Beek schrijft in zijn 'Historie van Diemen' dat op de hoek van de Ouddiemerlaan en de Hartveldseweg een oud herenhuis heeft gestaan, genaamd 'het Doktershuis'. Vervolgens beschrijft hij op deze plek een kazerne, die zowel door de Staatse als de Pruisische troepen zou zijn gebruikt. Die moet dan zijn gebouwd vóór 1787, want in dat jaar legden de Patriotten bij de Diemerbrug een tijdelijke batterij aan in verband met de Pruisische inval. De bebouwing op een prent die hiervan is gemaakt, ligt dicht bij de Keulse Vaart dan de plek waar 102 jaar later ons huis wordt gebouwd. De put onder ons huis lag dan waarschijnlijk op het terrein achter die kazerne.

GEMETSELDE SPAARBOGEN OP PALEN

Ons huis is gebouwd zoals gebruikelijk aan het eind van de negentiende eeuw: metselwerk in kruisverband, houten balken en vloeren en het dak gedekt met zwarte kruisdekpannen.

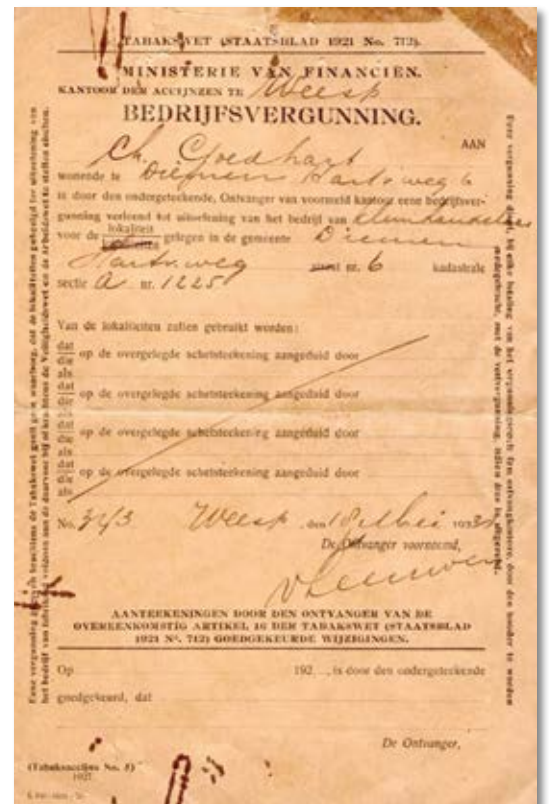
In plaats van een traditionele 'Amsterdamse' houten paalfundering met houten kespen en een muurplaat, is hier echter een fundering gemaakt van gemetselde spaarbogen op palen. Dit komt niet vaak voor en wordt voornamelijk gedaan om te besparen op materiaal. De toepassing van boogconstructies stamt al uit de Romeinse tijd. Spaarbogen, ook wel grondbogen genoemd, dragen de bouwmuren en staan dus dwars op de richting van de straat.

06.08 Een houten paalfundering met een spaarbogenconstructie is meestal onzichtbaar omdat die onder de grond zit.

Circa 1880. Tot de jaren dertig staat dit gokautomaatje op de toonbank. Je gooit er een cent in, drukt op de knop en de dobbelsteentjes schieten door de stolp. Bij 5 gelijke cijfers win je een sigaar, bij 5 zessen twee.

Aan de binnenkant van het meterkastdeurtje achter de toonbank hangt al die jaren deze bedrijfsvergunning op naam van Chris Goedhart, afgegeven op 18 mei 1931. Daar hangt ook een hygrometer waarop je de luchtvochtigheid kunt aflezen. Een vochtige omgeving is erg slecht voor sigaren en tabak. 's Winters worden daarom woning en winkel drooggestookt met de kolenkachel.

Circa 1937. Een muzikant in het achterom bij fietsenmaker Van der Gracht. De steeg loopt omlaag vanaf de Hartveldseweg, net als de Ouddiemerlaan en andere straten. De Hartveldseweg en Muiderstraatweg zijn namelijk onderdeel van een dijk, zeer oud, maar nog altijd in functie. De kleine jongen in het midden is Chris Goedhart jr.

Circa 1938. Op zondag worden gedurende enkele jaren fotootjes gemaakt van passanten aan de Hartveldseweg. Ze zijn in de winkel te koop. Rond het begin van de oorlog stoppen ze hiermee. Op de foto Annie Goedhart-Seymus met Mimi bij het klooster.

In de oorlog zijn rookartikelen, koffie en thee op de bon. De ontvangen bonnen moeten worden ingeleverd met een begeleidend formulier om de voorraad te kunnen aanvullen.

Tijdens de oorlog haalt mijn vader de sigarettenauto-maat (inworp een kwartje) van de gevel en zet hem op zolder om te voorkomen dat hij wordt gekraakt. Later blijkt de automaat nog vol te zitten met sigaretten. Die komen in de Hongerwinter goed van pas als ruilmiddel.

SCHREEUWENDE DUIT-SERS VOOR DE DEUR

Naarmate de oorlog langer duurt, worden steeds meer huizen afgesloten van elektra. 's Nachts moet alles pikdonker zijn van de bezetter. Binnenshuis lossen de mensen dit op met een fietsdynamo, een knijpkat of een andere creatieve vinding. De panden aan de Hartveldseweg krijgen echter stroom via de kabel die ook de Diemerbrug van elektriciteit voorziet en blijven tot het einde van de oorlog aangesloten. Op een maanloze winternacht in 1944 wordt er hard op de winkeldeur gebonkt. Twee man Grüne Polizei. Paniek natuurlijk. In het aardedonker is een grote lichtvlek op de straat te zien, de jongens hebben vergeten het licht op zolder uit te doen.

“Das Licht aus, der Engländer fliegt!” wordt er geschreeuwd. Snel de deur dicht en het licht uit. Dat had heel anders kunnen aflopen.

Het sigarenhamertje is heel oud, misschien wel al uit 1882. Met de platte bovenkant kun je een kistje sigaren openen zonder dit te beschadigen, met het gleufje het spijkertje eruit wippen. En met het hamertje voorzichtig dicht timmeren.

BELLEDE DAME MET KUNSTGEBIT

Lang niet iedereen heeft telefoon in deze tijd. Dagelijks komen er mensen voor een dubbeltje per gesprek bellen in de winkel. Zeer regelmatig ook een volkse vrouw. Als ze komt, moet ik naar binnen van mijn ouders. Ik treuzel. De vrouw is nogal grof en spreekt plat Amsterdams. Aan de telefoon vloekt ze en lucht ze in ondubbelzinnige taal haar hart over de slecht passende prothese die haar het spreken belemmert. Vervolgens doet ze haar gebit uit, zowel boven als onder, en laat dit in de zak van haar schort glijden. Slisrebelend vervolgt ze haar gesprek. Ik heb niet voor niets gewacht...

Circa 1950. In de winkel hangt een telefoon van dit type. De draaischijf en de haken waar de hoorn op ligt zijn van messing dat door de afgesleten verf heen komt. Later wordt deze vervangen door een groter bakelieten toestel. Tegen betaling van een dubbeltje kunnen mensen lokaal bellen.

Een sigarenzakje. Hierin worden losse sigaren verpakt die per stuk verkocht worden. Onder de toonbank staan stapels met aangebroken dozen sigaren voor de losse verkoop.

Circa 1958. De achterzijde van Hartveldseweg 3 en 4. De foto is genomen vanuit het kleine tuintje, van waaruit je via het achterom en de steeg naar de Hartveldseweg kunt komen. De winkel is zes dagen per week open, van 7 tot 7, en 's zondags gesloten. Sommige klanten komen dan achterom en worden natuurlijk geholpen. Mijn moeder in de deuropening.

Onder de toonbank staan ook twee bruine Keulse potten met puntzakken geurige pruimtabak van de merken Erfmeijer en Duplo. Veel boeren gebruiken pruimtabak, dat wordt gekauwd in plaats van gerookt. Dat is praktisch in een omgeving met veel hooi en stro en waar met de hand wordt gemolken. Als je per ongeluk met je sigaar tegen de koe aan komt, krijg je een trap en gaat de melkammer om.

GEMEENTE DIEMEN

Tek: 53663-56200 - Amsterdam
Postrekening 39142 Gem. Ontvanger Tel. (020) 94 93 93
Gelieve bij Uw antwoord nauwkeurig ons kenmerk, de dagtekening en het onderwerp van de brief aan te halen

Aan
de heer C. Goedhart
Hartveldseweg 3
D i e m e n . -
*****

Uw kenmerk: 21 mrt 1960   Uw brief van: 1234   Ons kenmerk: DIEMEN, 25 Januari 1961.

Onderwerp: Bijlagen:

In antwoord op de brief d.d. 21 maart 1960 van de winkeliers en neringdoenden aan de Hartveldseweg, de Burg. Bickerstraat, de Prins Hendrikkade en de Weesperstraat, delen wij U het volgende mede.

Het ligt in de bedoeling, binnen een tijdvak van meerdere jaren de eigendom van alle in het desbetreffende gedeelte van de gemeente gelegen percelen te verwerven. Zoveel mogelijk zal dit geschieden door aankoop langs minnelijke weg, waarmede reeds een begin is gemaakt.

Bij onteigening wordt de toe te kennen schadevergoeding geregeld met inachtneming van de wettelijke normen. Zoals U wellicht bekend zal zijn, is een wetsontwerp tot regeling van de schadeloosstelling van huurders van gebouwde onroerende goederen, welke worden gebezigd voor de uitoefening van een bedrijf, in geval van onteigening e.d. bij de Staten Generaal in behandeling.-

wl/g   Burgemeester en Wethouders van Diemen,
De secretaris.

De geruchten zijn er al veel langer: de winkels aan de Hartveldseweg moeten weg. Op 21 maart 1960 vragen de winkeliers duidelijkheid over de plannen met het oude dorp. De ambtelijke molens komen 10 maanden later met een antwoord. Het draait bij ons uit op een zeer langdurige, slepende onteigening die pas in 1976 definitief wordt.

Circa 1960. De Hartveldseweg met vanaf links kapper Muller, slager Herman Zaal, schoenmaker Niemans (met twee stenen hondjes in de etalage), manufacturenhandel Gerard Ooms, fietsenmaker Joost van Amstel, sigarenwinkel Chris Goedhart, schoenmaker Henk Kok, slijterij Rinus Hesp. Voorbij de Ouddiemerlaan de Muiderstraatweg met op de hoek schoenmaker Toon de Ruijter, de heiligenbeeldenwinkel van de gezusters Mars en herenkapper Piet Kaltwasser. Links, net buiten de foto zitten nog sigarenwinkel Willem Rijkema en groentenman Chris Vijn. Daarboven wonen mevrouw Vervetjes en de familie Sorge. Op het trottoir heeft de vriendelijke invalide bloemenman Jan Ruigrok van de Werve een standplaats met zijn gemotoriseerde bakfiets. Op de voorgrond de rijksweg A1, nog een klinkerweg zonder stoplichten en zebrapaden. Een rijkspolitieaanregelt met een stopbord het verkeer. (prentbriefkaart C. Smit, collectie HKD).

Nederlanders zijn verzamelaars. Ook sigarenbandjes worden veel verzameld. Andere dingen uit de sigarenwinkel die verzameld worden: vogel- en vissenplaatjes bij RIZLA+ sigarettenvloei. Kartonnen sigarettendoosjes worden gebruikt om te 'playeren', een soort kaartspel. Langer geleden waren er ook de gewezen plaatjes met vlaggen en wapens van Turmac, vogelplaatjes of gemeentewapens van Oldenkott, of kippenrassen van de sigarenfabriek gebr. Majoor. En niet te vergeten de 'punten' van Douwe Egberts, die je met een bijbetaling kunt inwisselen tegen serviesgoed of huishoudelijke spullen.

DOVE BOER WEIGERT GEHOORAPPARAAT

In de winkel komen veel oude dorpingen. De meesten hebben, net als mijn vader, bij meester Teer op de openbare school aan de Ouderkerkerlaan gezeten, waar een stevige oorsprong nog een gangbare opvoedingsmethode was. Er worden herinneringen opgehaald en nieuwtjes uitgewisseld. Er komt regelmatig een oude boer uit Overdiemen in de winkel. Met de Kerst koopt mijn moeder een kip of konijn van hem. Hij is nooit getrouwd. Hij ruikt naar kuilgras, maar doet netjes zijn klompen uit voor hij de winkel binnengaat. De door het buitenleven geloofde rimpels in zijn nek tekenen zich bijna zwart af, een regelmatig bad behoort niet tot zijn gewoonten. Hij wordt ook steeds dover. Niet meer te beschreeuwen. Mijn vader vraagt of hij niet eens aan een gehoorapparaat moet. De man verstaat hem niet en mijn vader vraagt het nogmaals. Uiteindelijk loopt hij om de toonbank heen en schreeuwt in zijn oor: "Moet je niet eens aan een gehoorapparaat?" Nu komt de boodschap over. De man antwoordt: "Welnee, daar begin ik niet aan. Ik heb genoeg gehoord."

Circa 1975. Chris Goedhart, inmiddels gepensioneerd, voor de winkel met hond Rakky. De schoenmakerij van Henk Kok (rechts) staat al leeg. De letters op de etalageruit beginnen te vervagen; de ontakeling van de Hartveldseweg is in volle gang. Voor het eerst ontvangen ze een gemeentelijke aanslag voor precario 'wegens reclames boven de openbare weg'. Deze wordt weer teruggetrokken nadat is aangetoond dat een strook grond van 1 meter voor het pand tot het eigendom behoort.

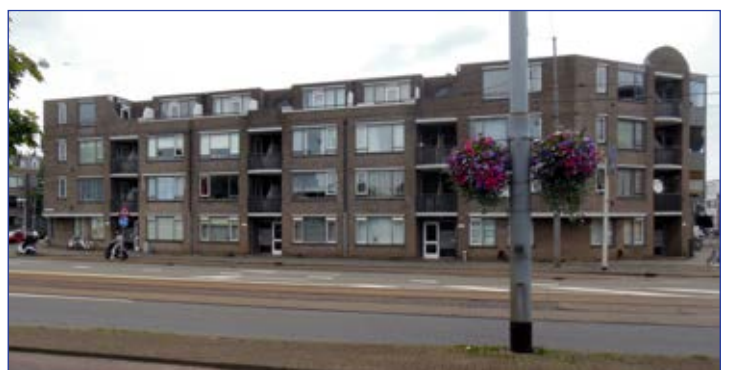
Het laatste jaar. De winkel van mijn ouders is als allerlaatste overgebleven, de winkel van Henk Kok is dichtgetimmerd en die van Van Amstel en Hesp/Tiemessen zijn leeg en geblindeerd. De laatste der Mohikanen oftewel De laatsten van de Hartveldseweg zoals de Diemer Courant in 1976 de zaak van Goedhart beschreef.

Ron van de Water weet bij de sloop deze geveltop met daarin het bouwjaar 1889 te redden. Deze komt van het pand op de hoek van de Ouddiemerlaan, waar Chris Kok ooit zijn winkel had, en staat nu bij Ron in de tuin. Hij is gemaakt van hard cement op bakstenen, dus niet van natuursteen, maar ondanks 128 jaar in weer en wind nog in opmerkelijk goede staat. De andere geveltop met 'Anno' erop is niet meer te vinden.

Mijn ouders Annie en Chris Goedhart achter de toonbank van de winkel, kort voor hun vertrek, 1976. De foto is gemaakt door een fotograaf van de Diemer Courant uit Weesp. Het is de enige tot nu toe bekende goede foto van het interieur van de winkel.

In de jaren tachtig worden deze woningen aan de Hartveldseweg gebouwd. De rooilijnen zijn verlegd, de gevels liggen een stuk verder naar achteren dan vroeger. Rechts de ingang van de Ouddiemerlaan. Ons huis heeft ongeveer links van de knik in de gevel gestaan. De rijksweg A1 is buiten het dorp om gelegd. Tramlijn 9 is, ruim 50 jaar na het verdwijnen van de Gooische Stoomtram, doorgetrokken naar de Sniep, er liggen opnieuw rails voor de deur, maar nu veel verder uit de gevel. En er is een wandelboulevard aangelegd langs de vaart, waar ooit het jaagpad liep.

Eventuele reacties graag aan:
goedhart02@gmail.com

DIEMEN 70 JAAR GELEDEN

Bert Roest

In het voorjaar van 1946 liet Andries IJsendijk van drukkerij en uitgeverij *IJsendijk* aan de Ouderkerkerlaan de *Diemer Courant* weer verschijnen. In de oorlog, zo is later bekend geworden, drukte IJsendijk voor het verzet illegale tijdschriften en identiteitsbewijzen. Na zijn arrestatie en de omzetting van de doodstraf in een lange gevangenisstraf kwam hij in 1945 meer dood dan levend terug in Diemen. Met steun van zijn verzetsvrienden slaagde hij er in 1946 in om ondanks de papierschaarste het weekblad te laten verschijnen. De eerste jaren in het formaat 27 x 40 cm. Gelukkig zijn er exemplaren bewaard gebleven, in het bezit van onze gastredacteur Bert Roest. Het is interessant om bijzonder nieuws uit Diemen van 70 jaar geleden in de komende uitgaven van het tijdschrift van de *Historische Kring Diemen* te publiceren. In dit nummer enkele pagina's met reproducties van opmerkelijk nieuws uit 1947 (red.).

<h1>DIEMER COURANT</h1>		
Nieuws- en advertentieblad voor Diemen, Tuindorp Watergraafsmeer en Duivendrecht		
Adres van Redactie- en Administratie: A. M. IJSENDIJK Ouderkerkerlaan 15, Diemen, Tel. 52232	VERSCHIJNT IEDERE WEEK 1e Jaargang No. 50 15 Maart 1947	ABONNEMENTSPRIJS: / 1.25 per kwartaal (bij vooruitbetaling) ADVERTENTIEPRIJS: 15 cent per m.m. Familieberichten 20 cent per m.m.
UITGAVE VAN IJSENDIJK'S UITGEVERSDUREAU TE DIEMEN		

<p>1897 - 1947 Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de „Diemer Harmonie” zal op Donderdag 20 Maart a.s. 's avonds 8-10 uur, in „De Kroon”, Muiderstraatweg 24, Diemen, RECEPTIE worden gehouden. Ieder die wenst te feliciteren, is welkom. Men wordt beleefd verzocht bij het binnenkomen van de zaal het receptieboek te tekenen. Diemen, 14 Maart 1947.</p>	<p>FEESTAVOND D.V.A.V. De vorige week Dinsdag- en Donderdag-avond hield D.V.A.V. in café „De Kroon” een tweetal feestavonden. Was de 1e avond de zaal goed bezet, de tweede daarentegen niet. De voorz., dhr. C. Smit, die beide avonden de aanwezigen welkom heette, schreef dit toe aan de vele zieken en de slechte wegen. De eerste avond werd tevens dhr. M. Kok gehuldigd, aangezien hij onafgebroken 12½ jaar lid is geweest van de elftal-commissie. Is het bestuurslid zijn op zich zelf vaak een ondankbare taak, een lid van de elftal-commissie ondervindt dit in nog heviger mate. Kok werd desondanks iedere keer opnieuw gekozen. Wel een bewijs, hoe zijn oordeel over de spelers op prijs werd gesteld. Als blijk van waardering werd een fraaie rookstandaard aangeboden, terwijl zijn echtgenote een bouquet bloemen kreeg.</p>	<p>De hoofdschotel van beide avonden was de opvoering van „Harten op hol”, door een eigen toneelgroep van D.V.A.V. De spelers, die de afgelopen weken koude en sneeuw hadden getrotseerd om bij elkaar het stuk in te studeren, gaven vlot spel te zien. Het geheel was echter een dwaze geschiedenis van liefde en verliefdheid. Dhr. Jac. Vermeulen, die evenals de vorige maal de regie had, speelde dit keer zelf op voortreffelijke wijze de hoofdrol. De overige spelers waren goed op elkaar ingesteld en oogstten een dankbaar applaus. Wij vragen ons echter af, wanneer de voetbal bij D.V.A.V. weer de hoofdrol zal vervullen.</p>
--	---	---

Diemer Harmonie 50 jaar

De officiële oprichting van de *Diemer Harmonie* is op 20 maart 1897, overigens als *Diemer Fanfarecorps*. Die datum 50 jaar later hield het bestuur en leden in *De Kroon* aan de Muiderstraatweg een receptie. De Fanfare werd in 1912 een Harmonie doordat „de muzikale bekwaamheid, doortastendheid en organisatietalent naar grotere hoogten was opgevoerd”, zo is in de annalen vastgelegd. Vanaf de oprichting was het niveau van 4e categorie gestegen tot de superieure afdeling. Dit wist de *Diemer Harmonie* tot 1936 te handhaven. Later in de maanden juni en juli van 1947 vierde de *Diemer Harmonie* het jubileumfeest. Want zo zei men op de jubileumavond: „Concerten zullen worden georganiseerd als de buitentemperatuur wat

milder gestemd zal zijn dan thans”. In de annalen van de vereniging is onder andere opgetekend, dat burgemeester jhr. E.W.E. Bicker veel medewerking heeft verleend bij de totstandkoming van de harmonie. Bij het jubileum in 1947 waren G. Jongejans en K.B. Fenenga aanwezig. Zij waren de enige nog in leven zijnde oprichters van de oorspronkelijke 11 leden.

DVAV: voetballers voeren toneelstuk op

DVAV was de voorloper van *FC Diemen*. De naam betekende *Diemer Voetbal en Atletiek Vereniging*. Tijdens een feestavond begin maart 1947 gebeurde er iets opmerkelijks. Hoofdschotel was de opvoering van „Harten op ➤

hol". Opgevoerd door een eigen toneelgroep van DVAV. "De spelers die de afgelopen weken koude en sneeuw hadden getrotseerd om bij elkaar het stuk in te studeren, gaven vlot spel te zien. Het geheel was echter een dwaze geschiedenis van liefde en verliefdheid", Zo stond geschreven in de *Diemer Courant*.

Het artikel in deze krant werk afgesloten met: "Wij vragen ons echter af, wanneer de voetbal bij DVAV weer de hoofdrol zal vervullen".

Voetbal-tournooi

om de

Diemer Courant= beker

**Zondagen 17 en 24 Aug. 1947, op
de terreinen van D.V.A.V. te Diemen**

Aanvang der wedstrijden om 12.30 uur

Programma 24 Augustus :

12.30 uur: Z.S.G.O. - D.V.A.V.
D.J.K. - O.D.A.

5 uur: FINALE
Verliezersronde

Om 2 uur tussenedstrijd D.V.A.V.¹¹-O.D.A.¹¹

Na afloop prijsuitreiking

Koninginnedag 31 augustus 1947

Een van de hoogtepunten van het jaar was vroeger de viering van Koninginnedag. Rond de verjaardag van Koningin Wilhelmina (31 augustus) organiseerde men in Diemen dagen lang feest. In 1947 was dat 3 dagen. De *Oranjevereniging*, maar zeker ook alle andere verenigingen en scholen waren maanden in de weer om er een mooi feest van te maken. Het "Kinderfeest" vierde men op de Nationale Feestdag zelf. Over die dag schreef de krant het volgende: "Een grote verbetering is ongetwijfeld, dat het kinderfeest dit jaar op de nationale feestdag gegeven wordt. Iedereen is die dag vrij, dus is het begrijpelijk, dat ook in Diemen het feest op die dag wordt gevierd. Waarom dat in vroeger jaren nooit gekend heeft, is voor ons altijd een raadsel gebleven. Ofwel: vanaf 1947 is Koninginne/Koningsdag een vrije dag, in de jaren daarvoor niet. De kinderen hielden die dag een versierde optocht en er waren veel kinderspelen.

De volledige uitslagen van de optocht met de namen van de toen jonge Diemenaren staan elders in dit artikel vermeld. De jongste kinderen die meededen waren toentertijd 6 jaar en dus bij leven en welzijn nu 76 jaar. De z.g. kinderdag werd afgesloten met de "wedloop rondom de Venserpolder", georganiseerd door DVAV. Er deden 18 lopers mee. De heer Pepping uit Duivendrecht won de race van 7 km in 32 minuten. Op de 3e plaats eindigde

UITSLAGEN VERSIERINGEN.

Mede door de onzekerheid of het feest al of niet zou doorgaan, was de animo voor versieringen in de kinderoptocht niet zo groot. Toch konden enkele prijzen worden toegekend door de jury, bestaande uit Mevr. Dallinga, Mevr. Hartman en Mevr. Havekotte. In de rubriek originaliteit verwierf Nell, Kersbergen en Hetty Koolhaas de 1e prijs; 2e prijs: Sientje Koopmans. Rubriek Schoonheid: 1e prijs: Jan Spelt; 2e prijs: Jopie Vijn en Betsie Pronk; 3e prijs: Arie de Jong; 4e prijs: Maartje Hoeve. 2 Troostprijzen: Corry Arens en Duifje Hak.

Als groep kregen een prijs: Martha Koster, Greetje Vlieger en Greetje Koopmans.

Uitslagen kinderspelen: Meisjes 6 jaar: 1e prijs: Rietje Hogenaar; 2e prijs: Enime Robberts; 3e prijs: Gerda v. d. Meer; 4e pr.: Antje Klopstra; 5e prijs: Rina Vermazen.

Jongens 6 jaar: 1e pr. Jan Neve; 2e pr. Rijk de Jong; 3e pr. Wim Amse; 4e pr. Leo Arens; 5e pr. Rina Vermazen. Meisjes 7 j.: 1e pr. Antje Windstra; 2e pr. Annie Lampen; 3e pr. Elsie van Hes; 4e pr. José Timmers; 5e pr. Nelly Jansen; 6e pr. Hetty Koolhaas. Jongens 7 jaar: 1e pr. Bouke Heins; 2e pr. Kok Muus; 3e pr. Jan v. Engen; 4e pr. Wim v. Kooy; 5e pr. Aart v. Soeren; 6e pr. Nico Havekotte. Meisjes 8 jaar: 1e prijs Ali Mast; 2e pr. Nelly Roest; 3e pr. Siny Keizer; 4e pr. Adri v. d. Brand; 5e pr. Lientje v. d. Water; 6e pr. Jet de Bond. Jongens 8 jaar: 1e pr. Wiebe Vos; 2e pr. Albert Plasschaer; 3e pr. Barend Koelemey; 4e pr. Henny v. d. Vecht; 5e pr. Hans v. d. Laan; 6e pr. Wim Donker; 7e pr. Tonny Arens. Meisjes 9 j.: 1e pr. Fietje Wink; 2e pr. Thea Muus; 3e pr. Ans Griffioen; 4e pr. Emmy Bruin; 5e pr. Tineke de Bruin. Jongens 9 jaar: 1e pr. Cor Harbrink; 2e pr. Kees v. Hes; 3e pr. Frans Roest; 4e pr. Joop Roskam. Jongens 10 jaar: 1e pr. Piet Buikema 2e pr. Chris Rozekrans; 3e pr. Jan Timmer; 4e pr. Jan v. d. Meer. Meisjes 10 jaar: 1e pr. Tini Homan; 2e pr. Janny Scholten; 3e pr. Marietje Frerejean; 4e pr. Agnes Luce; 5e pr. Wilhelmina Gentenaar. Meisjes 11 jaar: 1e pr. Greetje Koopmans; 2e pr. Jopie v. d. Horst; 3e pr. Ria Meyer, 4e pr. Hermien Wienke; 5e Jopie de Hout. Jongens 11 jaar: 1e pr. Roel Romijn; 2e pr. Antoon Salentijn 3e pr. Henk Reinders; 4e pr. Jan Hagen. Meisjes 12 jaar: 1e pr. Liesje Lirb; 2e pr. Klaasje Beens; 3e pr. Miep Westerbeek; 4e pr. Ria Beukeboom; 5e pr.: Sonja Bredius. Jongens 12 jaar: 1e pr. Jan van Loo; 2e pr. Ernst v. d. Schot; 3e pr. Wim de Bruin; 4e pr. Ad Ruygrok; 5e pr. Wim van Engen. Meisjes 13 jaar: 1e pr. Froukje Buikema; 2e pr. Truusje Pols; 3e pr. Sjouke Pappot; 4e pr. Anny v. Elven. Jongens 13 jaar: 1e pr. Joop Helsloot; 2e pr. Wim Lettink; 3e pr. Kees Groot; 4e pr. Gerard Kloosterman. Meisjes 14 jaar: 1e pr. Netty Boss; 2e pr. Stientje v. d. Heyden; 3e pr. Gé Wasseur; 4e pr. Elsie Nyenhof. Jongens 14 jaar: 1e pr. Bep de Leeuw; 2e pr. Bert van Vliet; 3e pr. Wim Gooyker; 4e pr. Gerard Rutgers.

3 minuten later Diemenaar Smeenk, toen bekend als schaatsenrijder, voetballer en atleet. Nipt voor Vedder. Welke Vedder vermeld de krant niet.

Aan de drie feestdagen deden in de organisatie mee de *Diemer Harmonie*, zangkoor de *Diemer Mereltjes*, ruitervereniging *Prinses Margriet*, toneelgroep *De Diemerkring* en *DVAV*. Enkele uitslagen van gehouden wedstrijden of beter gezegd volksspelen: Vissen: Tonny Ruygrok (grootste vis) en Arie de Hartog (1^e vis)
 Grasbaanraces voor heren: 1^e prijs Jan Kloosterman
 Grasbaanrace voor dames: 1^e prijs Mientje v.d. Wel
 Boegsprietlopen: Eerst was Nic. de Hartog
 Masklimmen: G. Rietkerk was met 21,1 sec. de beste voor J. Nagtegaal (22,4 sec.)
 Hardlopen met hindernissen: Eerste was G. Salentijn.
 Daarnaast waren er op de 3^e feestdag nog wedstrijden van de rijvereniging *Prinses Margriet*.

IEDERE DIEMENAAR ANTWOORD OP DE VRAAG:

Vindt U het Koninginnefeest geslaagd?

Tijdens de afgelopen week gehouden Koninginnefeesten, zijn ons natuurlijk diverse op- en aanmerkingen gemaakt. In verschillende toonaarden is ons beschreven hoe dit of dat het volgend jaar zou moeten zijn. In verband daarmee hebben wij een aantal vragen samengesteld, welke wij de inwoners van Diemen voorleggen, om daarmee een overzicht te krijgen, hoe de indruk van het feest was. Met deze gegevens zal dan volgend jaar terdege rekening gehouden moeten worden.

Inzendingen moeten, in gesloten couvert, uitsluitend gericht worden aan de Redactie *Diemer Courant*, Ouderkerkerlaan 15, Diemen, uiterlijk tot 16 September 1947. In de linkerbovenhoek van de enveloppe gelieve men te vermelden: „Feest-enquette”. De uitslag zal t.z.t. gepubliceerd worden.

- VRAAG 1: Vindt U het Koninginnefeest geslaagd?
 „ 2: Zo neen, welke verbeteringen moeten aangebracht worden?
 „ 3: Moet er nogmaals een speciale avond komen voor de leden?
 „ 4: Hoe moet zo'n avond eventueel gevuld worden?
 „ 5: Is 3-dagen feestvieren te veel of... te weinig?
 „ 6: Moet het aantal attracties vermeerderd of verminderd worden?
 „ 7: Is de organisatie goed?

Enquête Koninginnefeest

Elders in dit nummer staat een enquête die de *Oranjevereniging* hield. Nogal modern zo lijkt dat voor 70 jaar geleden. Het waren met name 'open' vragen, zodat vergelijking van de antwoorden heel lastig is. Dat mensen onwennig waren enquêtes in te vullen zal wel een reden zijn geweest, dat het aantal inzendingen laag te noemen is, zo schrijft de *Diemer Courant* op 27 september 1947. Men was toch tevreden met de inzendingen, want die gaven een overzicht over het oordeel onder de bevolking. De krant schrijft: "De algemene indruk van het feest was, zonder bepaald te zeggen, dat het niet geslaagd is, dat het toch niet was zoals men zo'n feest graag wil hebben". De inzenders schreven onder andere: "Waarom veel wedstrijden buiten het feestterrein en niet daarop?". Opmerkingen waren er over de volgorde van de onderdelen over de feestdagen gezien. Tot slot: "Het aantal attracties moet vermeerderd worden. Waar waren 'het hoofd van jut', oliebolle-kraam, 'Jaap met de koek' etc". Dit waren wel de belangrijkste of aardigste vermeldingen uit de enquête.

Bonkaarten

Lang na afloop van de Tweede Wereldoorlog waren nog veel producten 'op de bon'. Elke week publiceerde de *Diemer Courant* over de verkrijgbaarheid ervan en op welke bon een product gekocht kon worden. Ook werden er mededelingen gedaan, zoals over bonnen voor tabak en dat "één ei" per bon beschikbaar was. ➤

Bonnen voor tabak en één ei

Den Haag, 23 Juli. — Voor het tijdvak 24 Juli tot en met 9 Augustus zijn de bonnen „Tabak H 31" en „Tabak H 32" van de tabakkaart geldig voor een rantsoen sigaretten of kerftabak. Bon „Tabak H 35" van de gecombineerde kaart is aangewezen voor 2 rantsoenen sigaretten of kerftabak. Verder zijn gedurende bovengenoemd tijdvak de bonnen „H 04 Reserve", „H 07 Reserve" en „H 14 Algemeen" van de bonkaarten voor voedingsmiddelen geldig voor één ei per bon.

Plaatselijk Distributienieuws

Rijwielbanden voor iedereen, die over een toerrijwiel beschikt en na 1944 nog geen bandenbon heeft ontvangen.

De Distributiedienst Amsterdam maakt bekend, dat thans aan iedereen, die over een toerrijwiel beschikt en na 1944 nog geen bonnen voor toerbanden heeft ontvangen, gelegenheid zal worden geboden banden aan te vragen op formulier MD 333-30.

Banden in de maat 20x1½ of kleiner, bestemd voor kinderrijwielen, kunnen niet worden aangevraagd, aangezien deze banden zonder bon mogen worden verstrekt. Personen, die in dit jaar een aanvraag om banden hebben ingediend en daarop nog geen afwijzing hebben ontvangen, worden in hun eigen belang afgeraden thans een nieuwe aanvraag in te dienen. Hun aanvraag is nog in behandeling.

DE BONNENLIJST

Geldig van 5 Oct. t/m 18 Oct.

Bonkaarten KA, KB, KC 711

Serie N

- N-02 Diversen 100 gram bloem of zelfrijzend bakmeel of kindermeel of kinderbiscuits.
 N-03 Diversen 500 gram suiker, boterhamstrooisel enz. of 1000 gr. jam, stroop enz., of 500 gr. chocolade of suikerwerk
 N-04 Diversen 225 gram huishoudzeep of 180 gram toilet zeep

Bonkaarten KD, KE 711

Serie N

- N-12 Diversen 100 gram bloem of zelfrijzend bakmeel of kindermeel of kinderbiscuits.
 N-13, N-14, Diversen 250 gram suiker, boterhamstrooisel enz. of 500 gram jam, stroop enz. of 250 gram versnaperingen.
 N-15 Diversen 450 gram huishoudzeep of 360 gram toiletzeep
 N-16 Diversen 500 gram bananen (voor inv.)
 N-16 Reserve 500 gram bloem of zelfrijzend bakmeel of kindermeel of kinderbiscuits

Bonkaarten MA, MD 711

- (Bijz. arbeid, a.s. moeders en zieken - Serie N)
 N-21 Suiker 250 gram suiker, boterhamstrooisel enz., of 500 gr. jam, stroop enz., of 250 gr. chocolade of suikerwerk.

Tabak- en Versnaperingskaarten QA, QB, QC 711

- N-01, N-03 Tabak: 2 rantsoenen sigaretten of kerftabak.
 N-01 Versnaperingen: 200 gram versnaperingen of 200 gram suiker, boterhamstrooisel enz. of 400 gram jam, stroop enz.
 N-03 Versnaperingen: 100 gram versnaperingen of 100 gram suiker, boterhamstrooisel enz. of 200 gram jam, stroop enz.
 Reserve 5 Tabak 50 gram scheerzeep of 100 gram scheercreme of 400 gram snelscheercreme.

Te koop aangeboden:
Autoped
met luchtbanden
in goede staat
Te bezichtigen bij de Wild's
Boekhandel, Ouderkerkerl. 7

TE KOOP
ronde palen
à 40 ct. Lang 125 cm
A. RUIGROK
Molenkade 6, Duivendrecht
bij de Duivendrechtschebrug

Bakker
Burger
Bakt
Beter
Bread
BANKET
Jan Bertstraat 10, Diemen

W. KOEKENBIER
Handel in
zuivelproducten
Weesperstraat 60

POTLODEN
weer verkrijgbaar
de Wild's
Boekhandel

Adverteren in dit
blad heeft succes

Fa. Woorts
heeft voor U deze week
grote partij
petten
(puntenvrij)
Prins Hendrikkade 5
Telefoon 51567

Practisch voor de huisvrouw
**Doosjes voor
distributie-bonnen**
Slechts 50, 70 en 90 ct.
De Wild's
Boekhandel

Bij
Jaap Woud
Hartveldscheweg 35
Prima
winter
aardappelen
f 7.50, f 8.00, f 8.40 p. mud
Gratis thuisbezorgd

De N.V. Ned. Gasaccumulator Mij.
Heerengracht 370, Amsterdam,
vraagt voor het kantoor aan haar fabriek te Duivendrecht, Molenkade, een
mannelijke kantoorbediende
voor administratieve werkzaamheden. Leeftijd tot 23 jaar.
Brieven onder opgave van leeftijd, schriftelijk aan het Hoofdkantoor te Amsterdam.

P. A. van de Griendt
Goudsmid
Voor medailles - bekers - kransen - sportemblemen
in zilver en verzilverd
BURG. BICKERSTRAAT 11 DIEMEN

W. A. Visser
DE KAPPER
die zorg aan uw haar besteedt!!
Veeteeltstraat 2 hoek Middenweg
SPECIAAL HERENKAPPER

JEUGDDIENST
In de Ned. Herv. Kerk op Zondag 16
Maart. aanvang 10 uur.
Voorganger: Ds. G. Grootjans.
Iedereen hartelijk welkom!

Oproep Diemer Dam Ver.
DDV Wordt lid of donateur(trice) van D.D.V. Ook jongens
vanaf 12 jaar kunnen zich melden om de dansport
te beoefenen. Aanmelding bij M. van Tilburg, Ouderkerkerlaan 149, C. Rozekrans, Oud-Diemerlaan 7,
Ij. de Vries, C. J. der Kinderenplein 29, of Vrijdags
avonds in het clublokaal.
Gratis les
Iedere Vrijdag clubavond in de bovensaal van „De Kroon“

Voor een Nit, groot of klein,
Moet U bij **VAN NORDEN** zijn.

Garage- en Taxibedrijf
Jan Bertstraat 2-4, Diemen, Telefoon 51387

Voor inwoners van Diemen
ELEC. FORNUIZEN EN COMFOREN
Compl. met pannen beschikbaar voor
hen die niet aangesloten zijn op het
gasnet.
Fornuizen 3 platen met oven f 215.—
Comforen 3 platen f 116.—, 2 platen f 71.—
ELECTRO-RADIO-TECHN.-BUREAU
JOH. KASKENS
Hartveldscheweg 26a - Telefoon 52655

Vrijdag 3 October begint het nieuwe onderlinge rooster om het
Dam-kampioenschap van Diemen.
Iedereen die zich voor 11 October a.s. opgeeft als lid, maakt een kans als kampioen
uit deze 'strijd te komen. Meldt U zich daarom zo spoedig mogelijk aan op de club-
avond of bij de secretaris C. J. A. Rozekrans, Oud-Diemerlaan 7. *Het bestuur.*

ELECTRO-RADIO-TECHN.-BUREAU
JOH. KASKENS
— Voor aanleg en reparatie —
Erkende Philips Radio-Service
De winkel, Hartveldscheweg 26a, is
geopend van 9-6, ook des Zaterdag
Telefoon 52655

VOOR TROUWWERK UW ADRES!
Taxi-bedrijf
Luxe Verhuurinrichting
G. J. KLOOSTERMAN
Ouderkerkerl 47, Diemen
Telefoon 53738

ORANJE-VERENIGING DIEMEN
Algemene ledenvergadering
op Dinsdag 18 Maart, 's avonds 8 uur, in „De Kroon“
AGENDA:
1. Opening. - 2. Notulen. - 3. Ingekomen stukken. - 4. Jaarverslag penningmeester. - 5. Verslag kascommissie. - 6. Benoeming kascommissie. - 7. Jaarverslag secretaris. - 8. Bestuursverkiezing aftredend de heren W. H. Martens, Dr. A. J. J. van Gemert, A. J. Burger, W. F. Roest (allen herkiesbaar) en J. A. Grobbée (niet herkiesbaar, bedankt). - 9. Contributie-regeling. - 10. Rondvraag en sluiting.
Toegang op bewijs van lidmaatschapskaart

Garage- en Taxibedrijf
A. van Norden
Jan Bertstraat 2-4 Telefoon 51387

Rijwiel- & carrierreparatie
is een zaak van vertrouwen
Daarom naar het bekende adres
J. van Amstel, Hartveldscheweg 8
voorheen N. van der Gragt Telefoon 55507

Komt U ook luisteren?
Op Weensdagavond 1 October spreken in de Gereform. Kerk te Diemen
Ds. L. KUIPER van AMSTERDAM-Z, over
„Zwijgt God?“
Ds. CHR. W. J. TEEUWEN van DIEMEN, over
„Spreekt God?“
Niemand verzuime deze hoogst actuele bijeenkomst bij te wonen.
Uw eigen levensvragen worden in deze samenkomst behandeld.
Vragen, die bij de dag al nijpend en kwellender worden. Vragen,
waarop U een antwoord moet en zult hebben.
Medewerking van twee koren.
Tevoren: **Gemeenschappelijke samenhang**, om 7.45 uur.
Opening der deuren **half 8**.
Komt allen op! Neemt eventuele belangstellenden mee!
Programma (niet verplicht) aan de kerk.

Is uw bed stuk, wij maken het weer voor U in orde!
Door gebrek aan tijd zijn de mogelijkheden nog beperkt.
Versmallen en inkorten.
Bijvullen, indien voorradig eventueel met kapok.
Geheel opknappen.
De tijd voor het te repareren bed moet echter nog bruikbaar zijn.
Firma Woorts
Prins Hendrikkade 5, Diemen, Telefoon 51567

DIEMER DAM-VERENIGING
Vrijdag 3 October begint het nieuwe onderlinge rooster om het
Dam-kampioenschap van Diemen.
Iedereen die zich voor 11 October a.s. opgeeft als lid, maakt een kans als kampioen
uit deze 'strijd te komen. Meldt U zich daarom zo spoedig mogelijk aan op de club-
avond of bij de secretaris C. J. A. Rozekrans, Oud-Diemerlaan 7. *Het bestuur.*

Doe mee
aan de pakkefactie voor de Diemer jongens in Indië.
Houdt U gereed . . . wij komen! . . . of wilt U het bezorgen?
Adressen: **J. v. Breevoort, Ouderkerkerlaan 70 E, Mej. Wienke, Jan Bertstraat,**
B. Vervetjes, Hartveldscheweg 10', W. F. Roest, C. J. der Kinderenplein 30.

Willem J.A. Mol (1909-1993)

EEN GEDREVEN AMATEURFOTOGRAAF ÉN DOCUMENTALIST

Hans Mol

Willem J.A. Mol (1909-1993)

Zoals in het vorige nummer van het HKD-blad is vermeld, verrijkte drs. Hans C.G. Mol (de bekende en inmiddels gepensioneerd Diemense tandarts-kaakchirurg) de beeldbankcollectie van de HKD met een groot aantal historische foto's van Diemen. Deze foto's werden gemaakt door zijn vader Wilhelmus Jippe Alphonsus Mol in de periode 1930 en 1993. Over Willem Mol valt veel te vertellen en dát doet zijn zoon dan ook.

Slager Streefkerk

Willem werd op 28 juli 1909 geboren te Amsterdam en overleed ook te Amsterdam op 12 december 1993. Zijn geboortehuis stond in de Van Woustraat 128 te Amsterdam, alwaar zijn vader Hendrik Mol een pachtslagerij uitbaatte. Het zal niemand verbazen dat Willem eveneens in het slagervak zou belanden.

Na de nodige omzwervingen, via Hoek van Holland naar Utrecht en weer terug naar Amsterdam, vestigde het gezin van Hendrik (bijgenaamd 'Hein') zich in 1925 als eerste bewoners in Betondorp. Na wat los/vaste baantjes kon zijn zoon Willem in 1928 als slagknecht aan de slag bij slager Streefkerk aan de Hartveldseweg. Bij de Diemenen stond Streefkerk (vanwege zijn fors uitgevallen postuur) bekend als de 'Bul'.

Crisis

Toen de crisisjaren zich aandienen, moest Streefkerk zijn bekwame knecht ontslaan omdat de nering danig terug liep. Kommer en kwel, want enige maanden vóór deze jobstijding waren Willem en Käte getrouwd en nu waren zij aangewezen op de 'steun'.

Na de oorlog heeft Willem nog tot 1949 in de slagerij gewerkt, maar na een omscholing tot zeilmaker heeft hij tot 1971 in dat beroep gewerkt bij de *Stoomvaart Maatschappij Nederland*.

Omstreeks 1923 raakte Willem geïnteresseerd in de fotografie daartoe geïnspireerd door ome Willem van Beers (een broer van zijn moeder en kunstgebittenmaker), die zich toen al jaren bezig hield met fotografie.

Ernemann

Van een karig zakgeld kocht Willem een *Ernemann* glasplaten camera. Voor het ontwikkelen en afdrukken van de glasnegatieven is er natuurlijk een donkere kamer nodig en daarvoor gebruikte Willem de wc, die hij grondig verduisterd had. Als een der huisgenoten hoge nood had dan had

Willem een probleem, moest hij alle lichtgevoelige materiaal snel opbergen om vervolgens (zo nu en dan) verder te gaan in een geur die enigszins afweek van bosviooltjes.

Uit zijn *Ernemann*-periode hebben wij aan Willem een prachtige foto te danken van zijn ouders (Hendrik Mol en Cornelia van Beers), maar wat meer zegt, is dat het glasnegatief van deze foto als enige bewaard is gebleven. ➤

De eerste foto van Willem Mol van zijn ouders Hendrik Mol en Cornelia Mol-van Beers, circa 1923.

Fotocollage van de Hartveldseweg (tussen de Sint-Petrus' Bandenkerk en de Ouddiemerlaan) uit de periode 1968 tot en met 1989.

1968

1968

1968

1969

1972

1974

1975

1975

1975

1985

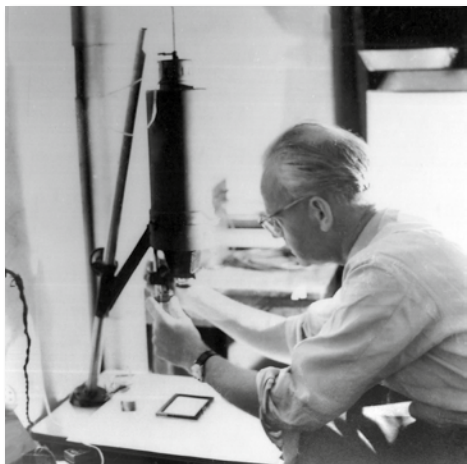
1986

1985

Leica

In een artikel in de *Oud-Amsterdammer* van 20 maart 2012 werd Willem dan ook beschreven als: "Een gedreven en gelouterd amateurfotograaf, een echte doe-het-zelver die alles zelf verzorgde, van vergrotings-apparaat tot chemicaliën". Hij werd lid van de *Samenwerkende Amsterdamse Foto-clubs* (SAF) en nam deel aan diverse fotowedstrijden. Bij een aantal van deze wedstrijden, met name van de *Volkskrant*, won hij vele prijzen, waaronder een *Voigtlander* en een *Franka Solida* camera.

Willem Mol in de doka met zijn zelf gefabriceerde vergrotingskoker.

Na de *Ernemann* volgde in 1930 een zogenaamde box voor rolfilms. In 1939 kreeg hij een *Agfa Isolette* voor 12 opnamen 6x6 cm. In 1954 kon Willem zich een *Rolleicord* aanschaffen (het bloed kroop waar het niet gaan kon), bijeengebracht met dubbeltjes en kwartjes. Gelukkig kreeg hij een forse korting op de aanschafprijs. Later kwam een *Asahi Pentax* langszij, in de jaren zestig een populaire en vooral betaalbare kleinbeeldcamera.

Na goed is er nog altijd beter en aldus verving Willem zijn *Rolleicord* voor een kostbare *Rolleiflex* met een goud gecoate *Zeiss Planar 2.8* lens. Ook gebruikte Willem vaak een *Rollei P35* kleinbeeldcamera. Dit was een handig dingetje, want die paste moeiteloos in je binnenzak. Met dat toestelletje heeft hij er menige kleinbeeldfilm doorheen gedraaid. Inmiddels bracht *Asahi Pentax* een camera met lichtmeting door de lens, en dát was natuurlijk wel heel praktisch. De *Leica M3* met een 5 cm *Summicron* lens (de droom van elke amateurfotograaf) vormde hét topstuk uit zijn cameracollectie. Ja, mijn vader behielp zich graag met het beste.

Stadsarchief Amsterdam

Tijdens zijn 'Amsterdamse periode' stroopte Willem Mol zijn dierbare Mokum af naar situaties die hij wilde vastleggen voor het nageslacht, zoals ook Jacob Olie en anderen dat vóór hem hadden gedaan. Hij documenteerde na de Tweede Wereldoorlog onder andere talrijke Amsterdamse afbraakbuurten, zoals de Jodenbuurt, delen van de Weesperzijde en de Oosterparkbuurt. Ook fotografeerde hij de sloop van zijn dierbare Bonifatiuskerk aan het Kastanjeplein in Amsterdam-Oost en de Sint Willibrorduskerk op de hoek van de Ceintuurbaan en de Amsteldijk in Amsterdam-Zuid, alwaar hij in 1909 was gedoopt.

In 2011 mocht ik de zorgvuldig bewaard gebleven fotocollectie 'Amsterdam' van mijn vader aan het *Stadsarchief Amsterdam* schenken. De collectie foto's waren stuk voor stuk door Willem afgedrukt, nauwkeurig gedateerd en beschreven en in opgeborgen in 15 door hem zelf gemaakte houten bakken. Alvorens deze voor mij kostbare collectie naar 'De Bazel' in de Vijzelstraat te brengen heb ik alle foto's nog eenmaal bekeken in het besef te zien wat ook mijn vader had gezien.

In het begin van dit jaar kon ik de fotocollectie 'Diemen' aan de *Historische Kring Diemen* schenken. Deze verzameling van ruim 1800 zwart/wit en kleurenfoto's was opgeborgen in drie houten bakken. Het bestrijkt de periode 1967 tot begin 1993.

Kunstenaarsgevoel

Het is moeilijk om de veelzijdige fotografie van Willem Mol in een categorie te plaatsen. Hij fotografeerde bijvoorbeeld authentieke huizen en boerderijen, vele bouwkundige sloop- en nieuwbouwprojecten en grote en kleine infrastructurele (waterbouwkundige) werken.

Daarnaast zien we ook zijn grote interesse in het fotograferen van personen en allerlei mensen aan het werk. Kortom, het dagelijkse leven. We doen Willem Mol dus niet te kort als we hem een 'sociale fotograaf' noemen. Bovendien toont zijn werk ook zijn kunstenaarsgevoel.

De totale Amsterdamse en Diemense fotocollectie telt in totaal ongeveer 25.000 negatieven. Alle foto's worden thans gedigitaliseerd en zullen te zijner tijd te zien zijn op de beeldbanken van het *Stadsarchief Amsterdam* en *HKD*, zodat ze door een ieder kunnen worden bekeken.

Zoals de hierbij getoonde foto's documenteerde Willem ook graag de ontwikkeling van een bepaalde buurt of een bepaald huis. Met name de situatie van het gedeelte tussen de Sint Petrus' Bandenkerk en de Ouddiemerlaan werd vaak vastgelegd. Tussen de periode 1968 en 1989 zien we het zogenaamde 'Witte Blok' (hoek Burgemeester Bickerstraat) en de panden met de dubbele trapgevel (hoek Ouddiemerlaan) plaats maken voor nieuwbouw. In het bijzonder zal de sloop van het pand van slagerij D. Streefkerk in het 'Witte Blok' Willem hebben betreurd, want daar lagen veel van zijn voetstappen. ➤

Het complete fotoarchief van Willem Mol, bestaande uit 18 bakken met circa 25.000 foto's van Amsterdam en Diemen, gereed voor de overdracht.

Hotel café restaurant De Kroon aan de Muiderstraatweg

DE ROBIJNEN BRUILOFT (1926-1966) VAN ECHTPAAR WESTERBEEK-SAAN

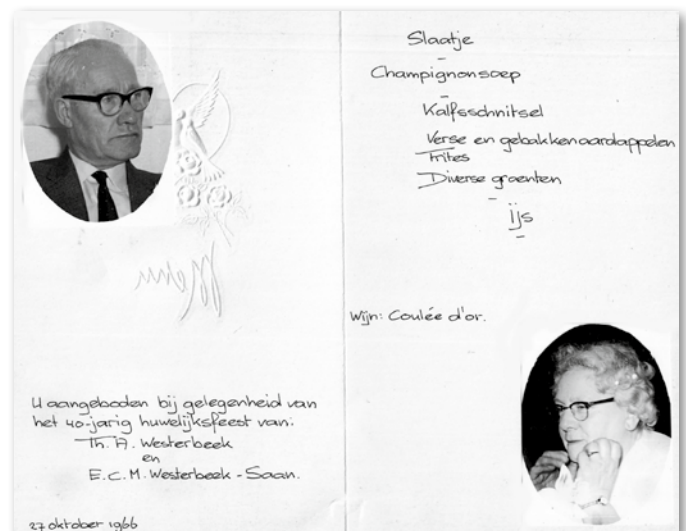
Taco ten Dam

Waarschijnlijk leert Theo Westerbeek zijn aanstaande vrouw Bets Saan kennen als hij rond 1924 als leerling-timmerman in Diemen werkt bij aannemer Deudekom. Zijn werkplaats is aan de Muiderstraatweg naast het bedrijf van Piet Saan, de eerste Piet Saan (1873-1964) wel te verstaan. Theo, geboren in de Amsterdamse Reguliersdwarstraat, is ongetwijfeld op voorspraak van zijn oom Cor, wethouder in Diemen, naar het dorp gekomen. Saan is dan een bodebedrijf, maar heeft ook de verhuizingsbranche ontdekt. In die tijd wordt zelfs de eerste auto aangeschaft: een T-Fordje dat op een open achterbak 500 kilo kan vervoeren. De hele familie is betrokken bij de zaak, ook de meisjes. Hoe dan ook, Theo en Bets vallen voor elkaar. Met de verliefdheid komt de verloving en daarna het huwelijk.

Op 27 oktober 1926 geven Theodorus Antonius Westerbeek, 24 jaar en Elisabeth Catharina Maria Saan, 23 jaar en geboren te Diemen, elkaar het jawoord in het raadhuis van Diemen. Een stukje verderop aan de Hartveldseweg in de Sint-Petrus' Bandenkerk volgt later op de dag het kerkelijk huwelijk. In 1928 wordt Henk geboren op de hoek van de Hartveldseweg en de Burgemeester Bickerstraat. Twee jaar later komt Piet ter wereld in de Burgemeester Bickerstraat waar het gezin inmiddels woont boven slager Jongbloed. In 1935 zijn ze verhuisd naar de Hartveldseweg in het pand waar later de winkel van Ooms komt. Daar wordt Miep geboren. "Op een dinsdag in februari rond het middaguur, waarbij mijn vader niet aanwezig was, omdat hij voor zijn werk op de fiets naar Haarlem moest. Zo ging dat toen," zegt Miep.

In 1942 komt er rust in de reeks verhuizingen als het gezin de woning in de Burgemeester Bickerstraat 2^{II} betreft. Daar, boven de groentezaak van Chris Vijn, wordt zoon Theo geboren en blijft het gezin wonen tot na het overlijden van vader Theo in 1967. Bets verhuist in 1968 naar de Diemerkade. Zij overlijdt in 1982.

In 1966 is de viering van hun 40-jarig huwelijksfeest, de robijnen bruiloft, in de zaak van Piet van Leeuwen, Hotel café restaurant *De Kroon* aan de Muiderstraatweg 24. Daar vindt zo'n beetje alles plaats wat Diemenaren te vieren hebben of wat ze moet verbinden. Het is dus logisch dat het robijnen echtpaar Theo en Bets en hun talrijke aanhang op die herfstdag in oktober in *De Kroon* zijn. Het is feest: er wordt geborreld, bijgepraat, gespecht, gedineerd, gek gedaan, lol gemaakt, gezongen en gedanst. Gelukkig is er ook de fotograaf, Henk Westerbeek, die de momenten vastlegt op talrijke foto's die met zorg en vlijt in een fotoboek terecht komen. Dochter Miep Westerbeek (1935) geeft toelichting bij de foto's.

De uitnodigingskaart voor het robijnen huwelijksfeest van het echtpaar Westerbeek-Saan werd gemaakt door Vera Timmer. Soep, schnitzel, aardappelen, groenten en een ijsje toe. Een koningsmaal in de jaren zestig.

Voetjes van de vloer in de benedenzaal van *De Kroon*. Let's twist again. Van links naar rechts: buurman Jaap Tiben, tante Riek Saan en mevrouw Westerbeek, Lotje de Wit, Theo Boer, Piet Westerbeek, tante Miep Saan, de jongste zus van Elisabeth Westerbeek-Saan, oom Frits Saan bewondert de danskunst van Ted Westerbeek.

Even bijpraten. Van links naar rechts: Cees Verrezen uit Rotterdam die tijdens de mobilisatie ingekwartierd was bij de familie Westerbeek, Miep Westerbeek, Corry Zuidveld, Christien Westerbeek, "Majoor" Roeland (ook ingekwartierd tijdens de mobilisatie) en Theo Westerbeek.

In het decor van de benedenzaal van De Kroon (de prijzenkast voor de lokale verenigingen, tafels met Perzische kleedjes, borrelglasjes, wijnglazen, glazen met sigaretten, volle asbakken, vaasjes met bloemetjes) praten onder anderen mevrouw Roeland, tante Miep Saan, tante Nel Saan-de Vries bij. Aan het eind van de tafel loopt Dick Westerbeek.

Miep Westerbeek, Corry Zuidveld en Christien Westerbeek.

Theo Westerbeek danst met zijn moeder.

Vader Westerbeek danst met zijn nicht Mies Boer-Westerbeek. Zoon Piet Westerbeek danst met zijn dochter Dineke, terwijl Elly linksonder in de lens kijkt.

Christien Westerbeek, Theo Boer, Theo Westerbeek, het bruidspaar, Frits Saan en de heer Beekhoven achterin voor het podium in De Kroon. Op de voorgrond Wim Saan, Rika Westerbeek-Beijer en Nel Saan-de Vries.

Het bruidspaar.

Gek doen aan tafel. In het boek staat bij de foto: De oudste aanwezige, maar de grootste deugniet. Piet Saan trekt een gekke bek naar de fotograaf. Tante Riek, links van Piet, denkt er het hare van. Naast Riek Saan zitten Piet Verlaan, Cor Verlaan-Glas en Toon van Nieuwkerk.

Theo Westerbeek komt even kijken bij zijn moeder en tante Ida Saan-Spronk of de hoedjes goed zitten.

De broertjes Dick en Ad Westerbeek drinken dapper mee.

Theo Boer en Mies Boer-Westerbeek hebben de grootste pret en vermaken het gezelschap.

Opmaat voor de polonaise: Jaap Tiben geeft aanwijzingen aan Theo Westerbeek. Wim Saan, Theo Boer, Frits Saan, Ted Westerbeek, Jan Weg en de heer Giling draaien warm.

Zingen voor het bruidspaar. Van links naar rechts: Lotje de Wit, Miep Westerbeek, Christien Westerbeek met neefje Adje, Cor Verlaan-Glas, Piet Verlaan, twee kennissen en tante Co van Nieuwkerk-Saan.

De schoolfotograaf komt

“LABELLO OP JE LIPPEN EN EVEN KNIJPEN IN JE WANGEN VOOR EEN KLEURTJE”

Taco ten Dam

In Nederland komt de schoolfotograaf al sinds 1890 op scholen. Fotografie is betrekkelijk nieuw in die dagen en biedt ouders een unieke mogelijkheid om een beeld van de schooltijd van hun kinderen vast te leggen. Ook fotografen voor prentbriefkaarten begrepen dat een plaatje van de school een herinnering voor het leven kon zijn. Van veel (oude) schoolgebouwen in Diemen zijn dan ook kaarten bewaard gebleven. Nog steeds kan een oude schoolfoto voor veel mensen een emotioneel moment zijn vol herinneringen. Er komen allerlei herinneringen naar boven aan plaatsen, mensen en gebeurtenissen waaraan ze nooit meer gedacht hebben en misschien nooit meer aan zouden denken zonder die foto. Ook op de Diemense scholen is de schoolfotograaf altijd actief geweest. Frits Reurekas maakte er vaak gebruik van in zijn legendarische boekjes over Diemen. Wij kijken terug aan de hand van drie schoolfoto's: een kleuterschool in 1950, een lagere school in 1967 en ten slotte de klas van 1997: groep 7 van de Sint-Petrusschool aan de Ouddiemerlaan in Diemen.

Kleuterschool Sint-Jozef 1950.

Helaas hebben we niet alle namen kunnen achterhalen. Weet u een ontbrekende naam? Mail naar t.ten.dam@planet.nl

Namen: Agnes Vijn, Jennie Lippert, Tonnie Baars, Vera Timmer, Corrie Brokken, ? Droog, Jan van Gemert, Hans Post, Ria van Nieuwkerk, Wim Tetteroo, Marjan Weg, Rietje Karbet, Pim Selie, Theo Lüschen, ?, ?, Nellie van 't Padje, ?, René Kaskens, ?, ?, Hans Gelderman, Han Saan, Ina van de Berg, ?.

Het is 1950. In het gebouw van kleuterschool *Sint-Jozef* is de spanning voelbaar. De schoolfotograaf is op school. Hij gaat van lokaal naar lokaal en heeft veel tijd nodig om zijn apparatuur op te stellen. De fotograaf staat altijd op dezelfde plek in het lokaal. Bij de deur en wat hoger. Zodat de kinderen een beetje naar hem op kijken. Veel ouders hebben aandacht besteed aan het uiterlijk van hun kroost. Haartjes gekamd en althans de jongens scheiding rechts. Sommigen zijn speciaal naar de kapper geweest. De meisjes hebben hun mooiste kleren aan. Veel hebben een strik in hun haar. Ze zijn er allemaal klaar voor. Jammer dat het geen kleurenfoto is. Toch gaat het voor sommigen weer mis: ogen dicht, naar beneden kijken, net niet de juiste houding. De juf staat niet op de foto. Waarom weet niemand. Straks gaat iedereen ook nog apart op de foto en sommigen gaan nog met een broertje, zusje, neefje of nichtje.

Toch gaat het voor sommigen weer mis: ogen dicht, naar beneden kijken, net niet de juiste houding.

Het is net voorbij het midden van de jaren zestig als de schoolfotograaf de *Petrusschool* aan de Schoolstraat foto's maakt. De setting van de foto is veranderd: niet meer op de stoeltjes achter de bankjes. Maar meer een opstelling zoals op een elftalfoto van een voetbalteam. Even denk je dat het rond Kerstmis moet zijn: al die truien met motieven. Maar hoe zit het dan met die jongen vooraan in zijn korte broek. Sommigen hebben geen schoeisel aan, maar dikke wollen sokken. De tijdgeest laat de tweestrijd van hun ouders zien: hier en daar nog een stropdas en een vestje. Je moet hoe dan ook netjes op de foto. De kapsels vormen ook het verhaal van de tijd. Sommige jongens, het is een katholieke school, dus een jongensklas, hebben de scheiding nog in het jaar, maar veel jongens mogen van hun ouders Beatles-haar. Alles naar voren tot over het voorhoofd en in nette horizontale lijn boven de ogen geknipt. Maar bijna overal zie je nog oren. Sommige jongens hebben in een laatste poging te zijn wie ze willen zijn op het laatst naar voren gekamd, maar de scheiding verradert de hand van de kapper. Resultaat: een scheve lijn die diagonaal over het voorhoofd loopt. De meester, in het pak en met stropdas, zit ontspannen in de vensterbank voor zijn zoveelste schoolfoto. Het is duidelijk dat de fotograaf heeft geroepen dat de jongens wat vrolijker mochten kijken. Hetgeen geschiedde. ➤

Sint-Petrusschool, 1967. Schoolstraat. Van boven naar beneden, van links naar rechts: Frans Blonden, Paul Verberne, Gert van Staveren, Martin Stijger, Paul Nieuwenhuizen, Wim Karbet, Marcel de Lange, Cor v. d. Wijngaard en de heer Blauwgeerts. Ronnie Negenman, Eric Schreuder, Jos Helsloot, Rick van Maanen, Herman Zaal, ?, Ad Saan. André Huybertse, André de Paauw, Albert Eijsbouts, Peter Mul, Jan v.d. Vegt, Frank Schouten, Mark Verhaagen. Dick Westerbeek, Cees Smit, Lüschen, Hans van Schaick, Gerry Verwer en Wim Bockxe.

Barry van Leeuwen, die werkt in een kledingzaak van de familie, heeft een prachtige anekdote over de dag dat de schoolfotograaf komt: "Ik weet nog voornamelijk dat ik van mijn ma in m'n wangen moest knijpen om zo een beetje kleur erop te krijgen voor de foto. Verder vergat ik het sowieso altijd als kind en zorgde mijn ma dat ik er extra verzorgd uitzag die dag." Ook Nikki van Diemen, die samen met haar moeder Anja een kapsalon in het winkelcentrum runt, kreeg advies van haar moeder: "Mijn moeder besteedde altijd extra aandacht aan de schoolfoto. Mijn haar werd 's morgens geföhnd en ik kreeg een Labello in mijn broekzak die waarmee ik mijn lippen kon laten glimmen voor de foto." Annelies Ligthart, werkzaam bij café-restaurant *Roe-diez* waar ze nog regelmatig oude klasgenoten tegenkomt, heeft plezier om de foto: "Ten eerste lag ik in een deuk om de foto, leuk om onze jonge koppies zo te zien. Ik kijk zeker terug op een leuke oude tijd." Tim ten Dam, die in Amsterdam bij een reclamebureau werkt en in Diemen woont, heeft een herinnering over hoe ze moesten poseren: "De houding. Die ik altijd vreemd vond. Je moest op een bepaalde manier zitten. Precies je voeten op een plekje zetten. Ik snap nu dat iedereen zo een zelfde soort foto kreeg. Ik vond het leuk dat ik op een gegeven moment ook op de foto mocht samen met mijn jongere broertje Rick."

Ze zijn inmiddels twintig jaar verder. Nikki heeft een dochter van twee en een zoon van zeven die inmiddels

op de *Sint-Petrusschool* zit. De kans is aanwezig dat meer kinderen van toen over een paar jaar ouder weer als ouders op het schoolplein staan. Annelies heeft een dochtertje en Tim heeft een zoon.

Ook voor Remon Pontman heeft de tijd niet stilgestaan. "Wat was ik daar een jonkie!" is zijn eerste reactie. De kinderen van groep 8 waren nog op zijn bruiloft in de kerk. Grappig genoeg werkt zijn vrouw sinds dit schooljaar op de *Sint-Petrusschool*. Ze hebben vier kinderen: een dochter van 15 en drie jongens (17, 13 en 10 jaar). Remon zelf is directeur van twee basisscholen, in Weesp en in Muideren en volop actief bij verschillende projecten. Remon over zijn klas uit 1997: "Dit was een klas met een hele goede sfeer zowel van de kinderen als van de ouders. Ik vond het een mooie ervaring om een groep mee te nemen van 7 naar 8." Ook de kinderen waren er blij mee. Nikki: "Ik geloof dat ik voor alle kinderen uit de klas spreek dat wij superblij waren dat hij meeging naar groep 8. Wij hadden het echt getroffen!" Tim weet nog: "Ik vond het op een of andere manier een prestatie dat de enige meester van de school meeverhuisde met ons als klas. Door het meeverhuizen voelde het echt dat hij een onderdeel van de klas was." Ook Barry denkt met veel plezier terug aan die tijd: "Meester Remon vond ik fantastisch. Hij praatte altijd heel leuk en was streng als het moest. De dieren in de klas vond ik fascinerend vooral het voeren van sprinkhanen aan onze salamanders."

Sint-Petrusschool, 1997, groep 7. Van boven naar beneden, van links naar rechts: Barry van Leeuwen, Jeroen Saan, Annelies Ligthart, Sander Hesterman, Remon Pontman, Daniël Beijnes, Meryem Faiz en Diederik Fiereg. Tirza, Matteo Santini, Rianne Luif, Tim ten Dam, Marijn ten Kroode, Rachida Hakiki, Orian Bohbot en Tristan Kramer. Remco Schonewille, Yorick Groen, Nikki van Diemen, Cindy Jungblut, Felicity Mangoesing en Jurjen van Leeuwen.

FRITS REUREKAS, DORPSCHRONIQUER MET TEKST EN FOTO

Taco ten Dam

Frits Reurekas (90) is onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van Diemen. Zijn boeken met oude prentbriefkaarten en foto's met de gedetailleerde beschrijvingen nemen in veel boekenkasten in Diemense huiskamers een prominente plaats in. Zover zijn herinnering gaat, is Frits geïnteresseerd in geschiedenis en aardrijkskunde. Frits verzamelde niet alleen oude plaatjes en verhalen van Diemen, maar maakte zelf ook honderden foto's in Diemen. Op verzoek van apotheker Gerald Monterie stond Frits Reurekas jaren geleden een aantal foto's af waarvan de Diemer Apotheek toen schitterende sets nieuwjaarskaarten maakte.

Ouddiemerlaan, 1969

Hartveldseweg, 2000

Prins Hendrikkade, 2001

De Diem, 2005

Kanaaldijk, 2005

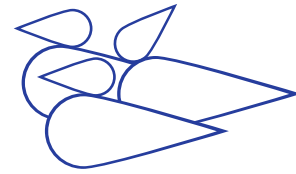
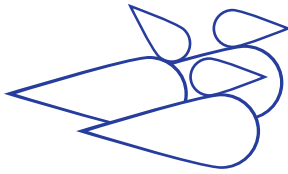
De Diem, 2007

Overdiemerweg, 2007

Overdiemerweg, 2007

Boekrecensie door Wiard Krook

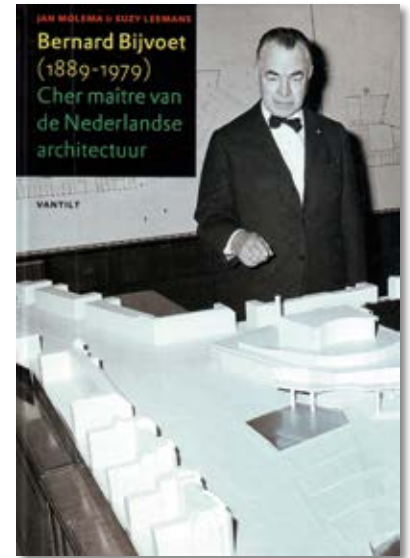
BERNARD BIJVOET (1889-1979); CHER MAÎTRE VAN DE NEDERLANDSE ARCHITECTUUR

door Jan Molema & Suzy Leemans 2017 (ISBN 978 94 6004 3185)

Als het onderwerp "Architectuur in Diemen, of wat daar vandaag de dag nog van te zien is", aan de orde is, komt vaak de in de periode 1920-1926 gebouwde en verbouwde Zeepfabriek 'Het Lampje' en de wasserij van het *Diamantbewerkers Koperen Stelenfonds 'Nieuwe Levenskracht'* ter sprake. Zoals bekend werd dit bijzondere industriële complex aan de Diemerkade in 1943 door de Duitse bezetter gesloopt, nog voordat het de status als monument had bereikt.

Met name Jaap Haag heeft indertijd uitvoerig in ons tijdschrift geschreven over de Diemense activiteiten van het *DKSF* en de baanbrekende architectuur van de architecten Bernard Bijvoet en Jan Duiker. Uit zijn studies blijkt dat de bouwstijl de 'Nieuwe Zakelijkheid' (ook wel het 'Nieuwe Bouwen' genoemd) in Diemen zeer werd gewaardeerd. Onlangs is er een zeer uitvoerig overzicht in boekvorm verschenen van de ontwerpen van bouwkundig ingenieur Bernard Bijvoet. In het rijk geïllustreerde boek hebben Jan Mollema en Suzy Leemans (beiden zijn of waren als docent en onderzoeker verbonden aan de *Faculteit Bouwkunde van de TU Delft*) de nalatenschap van de architectuur van Bijvoet gepubliceerd. De auteurs laten het niet bij een kille opsomming van de ontwerpen van Bijvoet, maar betrekken bij hun studies ook de samenwerking met zijn binnen- en buitenlandse collega's. Dankzij het volledige overzicht kan men een beter beeld krijgen van het belang van de 'Nieuwe Zakelijkheid' voor de Nederlandse architectuur.

Op bescheiden wijze heeft de *HKD* kunnen bijdragen aan het uitgebreide hoofdstuk over het ontwerp, de verbouwing, de uitbreiding, het hergebruik en de sloop van de Diemense zeepfabriek, wasserij en garage. Gelukkig zijn de Diemense ontwerpen van Bernard Bijvoet en Jan Duiker nu vakkundig beschreven in een zeer interessant boek over een boeiende bouwstijl.

Rectificatie Klaas Kersbergen

Een fout van ons in het vorige tijdschrift in het bijschrift bij de foto van Klaas Kersbergen. Abusievelijk vermeldden we dat Klaas vodenboer was. Zijn dochter Nel Kersbergen en meer lezers wezen ons erop dat Klaas Kersbergen jarenlang melkboer is geweest in Diemen. Na zijn pensionering werd hij hobbyboer en kon hij allerlei dingen gebruiken om hekken en onderkomens voor zijn vee te maken.

Giften aan de HKD

Regelmatig ontvangt de *HKD* giften van allerlei zaken die met Diemen te maken hebben. Wij bedanken mevrouw Swinkels-Verwer (fotoboeken van de scouting 1966-1970 en een dasring met wolvenkop), de heer D. den Hartog (tableau met bodemvondsten onder snelwegtracé A1, 1987), mevrouw Van der Werff (foto's 1960-1980), de heer Mol (doctoraalscriptie in boekvorm van dokter Van Gemert), de heer F. Reurekas (diverse bodemvondsten waaronder pijpenkopjes). Ook gaf de heer Reurekas een aantal zaken in bruikleen: een blokwielt van een boerenkar (ca.1920), een kruis van de voormalige kapel van Betlem, een musketkogel, een spel kaarten van Gestetner, een windvaan van boerderij Landzicht en twee straatstenen uit de Reet van Smirna uit 1905 in bruikleen. Voor de goede orde: de Reet van Smirna was in een ver verleden de niet-officiële naam van een steegje bij de Weesperstraat.

Van Bert Roest ontvingen we in dank diverse zeer oude feestgidsen van Diemen, een gedenkboekje van de Boerenleenbank Diemen, een exemplaar van IJsendijk's Buurtblad en oude correspondentie. Tenslotte dient nog te worden vermeld dat de *HKD*-Beeldbank de afgelopen tijd kon worden uitgebreid met bijzonder Diemens beeldmateriaal, ter beschikking gesteld door onder andere: Antoon Koppert (via Jaap Groot), Riekie van Ewijk-Pereboom, Cor Bakker-Hennipman, Hans Goedhart, Hans Mol, John Haen, Arie en Bert Roest, Dick van Dijk (Diemen), Dik van Dijk (Almere), K. van der Werf en Cora Rijsvogel.

Afbeelding achterzijde omslag: kaart 1:1.000 van de *Amsterdamse Dienst der Publieke Werken* uit de jaren twintig. Hierop is de even en oneven nummering van de *Harteveldseweg* te zien, waaraan Hans Goedhart refereert, en het perceel *Harteveldseweg* waarop zich de put van de militaire barak uit 1787-1806 bevonden zou hebben.

